

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Teatrului No. 4.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR
Felelős szerkesztő: LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ARAK:

Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei magánosoknak 250 L., félévre 130 L., negyedévre 65 L. Kül földön 2 Dollár, Kc. 75 15, S. 19. Dinar 1 20.

Megemlékezés napja...

וְטַהַר לִבְנוֹ לְעִבְרָד בְּאֵמֶת

És tisztid meg a mi sziveinket, hogy Téged igazsággal szolgáljunk.

Magunknak csak ezt kérjük, meg egy kis kegyelmet és békét. Elsősorban Istenért, magáért könyörgünk az Istenhez. Egy kevéske kis jóért, az azért, hogy „Ird bennünket az élet könyvébe Király, ki az életet akarod.” de már ehez is az ősök erényeire hivatkozunk. Magunknak csak annyit: hogy éljünk és mindjárt ráfordítjuk a könyörgő szót az Istenért való könyörgésre. És áll a sóhaj, hajlik a térd és omlik a könny az ádáságos könyv hosszú oldalain át az Isten iradalmának való eljöveteleért: „hogy hajoljon meg minden teremtmény Előted. Hogy alkossanak mindannyian egy szövetséget. Hogy felragasztasuljon a Te neved az egész földön és minden teremtmény ráeszméljen, hogy Te alkotod...”

„Hajoljon meg minden nép”, ne mi előttünk, hajoljanak, ne a mi jármunkba görnyedjenek, az egy igaz Isten igájába, mert ha nem így volna, akkor” följene az embernek a barmon ommi, mert hiszen minden hiszása”. Istenért imádkozunk, magunknak csak egy kevéskét, élet és békét, ezt pedig nem csak magunknak kértük, mert amikor a test javáért imádkozunk, a jó szó fohász akkor befogja könyörgésébe az egész emberiséget. **יום הזכרון** a megemlékezés napján pedig, meghozza a zsidó szív a fejedés és felejtés nagy áldozatát. Teszi ezt könnyed elemenciával. Végig a legszentebb muszaf imán szó esik a mi ellenségeinkről, holott az év minden hétköznapján ugyancsak érezzük azt, hogy vannak. És nem gondolunk vele és nem mondunk egy szót sem numerusz klauzusról, zsidó elöljáróról, temetőgyalázásról, politikai sérelmekről, gazdasági elnyomatásunkról. A megemlékezés napján a zsidó könyörgés elfelejti mindezt. hibát önmagunkban keressük. Vétket ha osorozunk: a mi vétünk az; az osámnut a magunk szivén verjük, nem a más hátán. A mi őseink erényeit idézzük: Ábrahám könyörületességét és önfeláldozását; Izsák keménységét és kitartását; Jákob tökéletességét. A mi őseink erényeire emlékeztetjük Istent, hogy kiengesztelődjen, de amikor kérjük, nem csak magunknak kértük; Nőé ivadékaikra, az egész emberiségre, minden élőlényre kérjük az isteni könyörületességet. **יום הזכרון** vagyunk mi Istennek kiválasztott népe.

יום הזכרון Megemlékezés napja de nincsen benne mászkir, nincsen benne megemlékezés a halottakról, akik hozzánk költöttek, akiknek elmulása fájdalmasra csendül a jelket, mert törvénykezés napja ez **יום הזכרון** az élet törvénykezésé. Az élő Isten életet ad ezen a napon teremtményeit, akiket életre teremtett és épen ezért a joim hádin, a törvény napja, joim házikorajn a megemlékezés napja kell, hogy legyen... Amikor a nép saját törvényeit gyakorolva, úgy teljesíti az erényt, hogy a fölötté hozandó ítélet mélyen szerteüen élet, akkor, tényleg joim hádin, törvény napja a Ros-Hasono; de amikor büneiben széjjelszórattunk és sokféle rosszindulatunk, a kenyérért való kemény küzdelem, a

gyermekünkért érzett nehéz aggodalom, mind-megannyi gátja az Isten útján való haladásnak, most, amikor a törvényben talán perverzesek lennénk, a joim hádin, a törvény napja helyett, joim joim házikorajn, a megemlékezés napja lesz a Ros-Hasono.

Felszál a Sófár hangjára az ítélő székéről az isteni szigor atribútuma: **עֲלֵה אִלְיָנוּ כְּחֹרֵץ** hogy helyét átadja a könyörületességnek. És akkor a joim-hádin átváltozik és a megemlékezés napjává lesz: Megemlékezés az ősök erényeire, megemlékezés az ősöknek tett ígéretekre, emlékezés arra, hogy porból vagyunk. Mert az eredmény előre adva van: meg kell menteni a népet, meg kell menteni az emberiséget.

Egyetlen mentsvárunk az ősök erénye, arra emlékeztetjük Istent. Am ennek a megemlékezésnek önmagunkban is nyoma kell, hogy legyen. Hol találjuk meg ezeket az erényeket ma, ki őrizte meg őket? Egyetlen válasz: a kehiló, a szent gyülekezet, vagy, ahogy népiesen nevezik; a hitközség. A kehiló minden egyes intézményben, gyakorlati megörzője az Isten előtt oly kedves ősi erényeknek. A templomot is, ahova bemenekülünk, hogy Istennel, önmagunk lelkiismeretével megbéküljünk, a kehiló építette, a kehiló tartja fenn. Nos, hogy állunk mi ezzel a kehilóval szemben? Teljesítettük-e kötelességünket? Vigyáztunk-e a méltóságára, befizettük-e az adókat, hogy fentartsuk vele? Bünbánóan kell bevalljuk: nem. Egyes népi részeken társadalmi szövetségekben és politikai egyesülésekben tömörültek. Idegen fajok rituáléit vettük kölcsön és bár héber nyelven neveztük el az idegen rituá-

lékat, amit tettünk és ahogy tettük azt, nem volt zsidó. Megszégyenítten magára hagytuk a mi édesanyánkat, a kehilót. Egyrésztük pedig akik foglalkoztak vele — jaj bár inkább ne foglalkoztak volna! Némelyek pellengére állították, sárba rántották, megrágalmazták és igen gyakran mosdatlan szájuk gunyos töltelékévé aljasították, vásott kölykök módjára idegen hatóságoknak kiszolgáltató próbálták. Csendőr és szolgabírói hatalommal nyomták, nyomorították az Isten szent gyülekezetét. Hogyan emeljük fel tehát szemeinket, hogyan hivatkozunk őseink erényeire?

Emberek, testvérek, Ábrahám, Jicchok és Jákob gyermekei, vigyázzatok! **מִלֵּךְ יוֹשֵׁב עַיִן כְּסֵא דִין** Készül a Király, hogy itélőszékére felszálljon, hogy ítéljen életre s halálra, háborúra és békére, inségre és bőségre. Jaj, ha holnapután talán már késő. Hogy ne sirassa megintelen milliónyi gyermek-árva az erőszak mar-talékául esett fiatal apját. Hogy ne gyászolja milliónyi ifju hitves virágjában letört párját. hogy erőre jutassuk az isteni könyörületességet. Mit visszünk magunkkal az ítélet napján? Jaj, ha holnap már késő. A ma még biztosan nem az...

Siessünk hát és kövessük meg a kehilát, hogy appélálhassanak az általa megörzött ősi erényekre. Hozzunk áldozatot érte, járuljunk hozzá a fen-tartásához. Küszöböljünk ki belőle minden széj-jelhezást, ami igen könnyű lesz nekünk, ha kiir-tunk magunkból minden gyűlöletet és az ezt szit-tó önzést, irigységet. Kérjük az Istent legelső-ben is V'táhér libénü lövödochó-beemesz. És Ő meg fogja tisztítani a mi szivünket, hogy Őt igazsággal szolgáljuk és akkor a törvény napja, a megemlékezés napja lesz, az életre való meg-emlékezésé.

Landau zsidó párti képviselőt megverték az országházban

Bizonyára egész Románia zsidó közönsége felháborodással értesült arról a gaz merényletről, amelyet Adám Mircea és Nichifor Robu nevű cuzista vezérek követtek el Landau Michel zsidó képviselő ellen a román kamara folyosóján. Hogy miért? Mert Landau felháborodott azon, hogy az ősz és 60 éven felüli dr Mayer Ebnert úgy akarta elgáncsolni az ülésteremben Robu, mint egy zülött elemista kölyök. Mikor a szószékre akart menni, kinyújtotta lábát, hogy buk-jék orra. Szerencsére ez nem sikerült és mikor Landau jogos felháborodásának adott kifejezést, akkor az volt a következménye, hogy a két huligán megverte Landaut. Igaz, hogy ő sem maradt adós, igaz az is, hogy a képviselőház európai hori-zonjü elnöke kizárta a két senkiházit a parla-mentből 10 napra, napidijáik elvesztése mellett, azért a zsidó közvélemény mégis jogosan elke-seredhet az emberi gonoszságnak és rosszindu-latnak láttára, mely a kupolás országház kapujá-nál sem szünik meg.

Ott, ahol értékelik még a parlamentariz-must, tudják azt, mit jelent a képviselői mene-telmi jog. A képviselő sérteftensége. És azt is

tudja mindenki, hogy olyan gaz éretlenséget, amelyet Robu és társa elkövettek naponta, azért a mandátum elvesztése volna a méltó felelet. Mi egy percre sem azonosítjuk a román népet és a román törvényhozást ezzel a banditizmussal, amelyből izelitőt adtak ismét a cuzisták. Csak lelkünk legmélyén éjtéljük ezt a gazzágot és minden jóézésü kultúremler velünk kell érezzen ebben. És tudjuk és érezzük, hogy velünk van-nak. És minden szeretetünk és együttérzésünk Landau képviselőnek, aki rendületlenül áll ott a vártán, még testi épsége veszélyeztetése mellett is és dacára, hogy mindenkor sikra kell szálljon a romániai zsidóságért, hogy harcoljon a mi jo-gainkért és minden vonalon való elismerteté-sünkért. Köszönet neki és hála és innen Erdély-ből is izenjük neki és a többi parlamentnernek, hogy csak bátran ejőre, mert az ország egy milli-ónyi zsidóságának szive dobog értük és mint egy ember áll mögöttük a veszélyek perceiben.

Reméljük, hogy egy boldog esztendő virrad ránk, amikor a Robuk erőszakossága nem fog ilyen keserves diadalt üjni, emberek élete és testi épsége felett.

Ünnepi számunk 12 oldal

Auto eredeti alkatrészek	csapágy	MINDEN UT	gummi	Kerékpárok, varrógépek
Accumulátortöltő és javítóállomás	Wieder.			Villanyszerelés és felszerelés
Rádióakkumulátorok	elem	hez VEZET	égők	Autoaccumulátorok
Nagyvárad, Szent László-tér 10. (volt Kalenda-féle helyiség)				

Győzött az igazság Szatmáron

A választás eredményétől békét remélünk a szatmári hitközségben

Lapunk nyíltan és becsülettel csatlakozott egy állásponthoz, azt képviseli évek óta és így kettősen jól esik most hírt adnunk arról, hogy azon a választáson, amelyet a másik párt valószínűleg kieszközölt, a hitközségi régi párt győzött és ezzel megmutatta ország-világ előtt, hogy melyik oldalon van az igazság. Vasárnap történt a döntés, amelyet hónapokig tartó ádáz harc előzött meg. A választást páratlan érdeklődéssel kísérték úgy Szatmáron, mint az egész Erdélyben, mert ez nem egy egyszerű hitközségi választás volt, amely legtöbbször a teljes érdektelenség jegyében zajlik le. Ez nem olyan harc volt, amely akörül forgott, hogy ki legyen elnök, vagy alelnök, mert az ma már valóban nem tarthat érdeklődésre számot. Az egyik oldalon Freund Chaim volt elnökjelölt, a másik oldalon Guth Sándor, a mostani elnök. De ez a két név csak zászló volt, csak cégér, mert mögötte húzódott meg a világnézetek harca. Igen, bátran és nyugodtan állíthatjuk, hogy itt világnézetek harca dőlt el és ez hosszú időre el kell döntse az erdélyi zsidóság jövőbeli útját. Az a páratlan erő, amellyel a chasszidikus irány próbált előtérni az utóbbi évek folyamán úgy látszott, hogy gőzhenger módjára fog lehengerelni mindent, ami áskénáz kezdeményezés és akarat. Ezt a most lezajlott választást is a chasszid frakció erőltette ki és ezáltal nem akarunk arra kitérni, hogy milyen közvetett és közvetlen céllal.

A lényeg az, hogy a választás lezajlott. És az eredmény azt mutatja, hogy dacára annak, hogy azt hihette mindenki, hogy Szatmár a leg-erősebb vára a chasszidikus irányzatnak, megmutatkozott most, hogy mégis az áskénáz irányzat az erősebb. És ha erősnek mutatkozik Szatmáron, abból bátran lehet következtetni arra, hogy Erdélyben döntő hegemoniát tud még hosszú ideig gyakorolni. Hiszen a szatmári irányzat „sejtjei” mindenütt el voltak helyezve, szerte Erdélyben. Ott volt a központ és ott van a központ, amely hivatott lett volna arra, hogy további hódító útjára menjen a chasszid irányzat teljes kiépítésére. Mi nem úgy örvendünk ennek a győzelemnek, amely egy másik tiszteletreméltó irányzatnak „legyőzését” jelentené. Ma és most is azt állítjuk, hogy lényegében nincs győző s legyőzött. De az igazságnak meg kellett mutatkozni. Látni kell most a Központi Irodának és mindazoknak, akik odaadták magukat az erőszakos választás kitervezéséhez, hogy nem lehet a tömegek akaratán erőszakot venni.

Hiába volt 400 oly hitközségi tagnak a választásból való kirekesztése, kiket, mint adófizetőket kirekesztettek a választási lajstromból, valószínűleg azért, mivel ezek döntően befolyásolhatták volna a választást a múlt rezsím javára.

Hiába volt a Freund-pártnak az az erőlködése s az is, hogy még a Szatmárról régebben elköltözött, de a régi választói jegyzék alapján szavazattal bíró egyéneket is odautaztatta saját költségén. Az is hiába való volt, hogy rengeteg áldozattal, teljes permanenciába vitte a szavazókat az urnák elé. Igaz, hogy a Guth-párt sem volt rest és szintén keményen dolgozott. Ebből viszont az lehet a tanulság, hogy ha ez az irányzat mindenkor dolgozna és nem lazálna el gyakran azt, amit tenni kell, akkor nem juthatna sohasem abba a helyzetbe, hogy az erőszakosabbak rákötözzék akarataikat. Két ségtelen az is, hogy az orthodox intézményeket féltő chászid elemek szintén döntően befolyásolták a választás eredményét a Guth párt javára.

1050 szavazóból leszavazott 981. Páratlan arány, mert majdnem minden szavazati joggal bíró le is szavazott. Bár csak 58 volt a szavazat differencia, de aki ismeri azokat a titkos nexusokat, amelyek már régen léteznek számos szatmári ember és a Freund-párt között, azok tudják csak értékelni, ezt a látszatra nem fölényes győzelmet.

Mi legyen végül tanulsága ennek a győzelemnek? Mi most is, és ezek után is a békét hirdetjük. Ezt a választást már igazán nem lehet megpeticióálni, hiszen ott elnökölt az Iroda megbízásából Adler József segesvári főrabbi és Ordentlich Ferenc dési kiküldött s őket nem lehet elfogultsággal vádolni. A 10 tagú választási bizottság tagjai voltak, a Guth-párt részéről: Feldmann József, Mayer József, Spiegel Dávid, Frankl Mihály, Guth Lajos, ifj. Reiter Mór, Grósz Dávid és Willinger Adolf. A Freund párt részéről: Freund József, Lefkowitz Leopold, Freund Ignác, Fischer Herman, Drummer Sámuel, Práger Márkusz, Weisz M. Dávid és Trebits Herman.

A választás külsőségeiről a következőképpen szól a tudósításunk:

A szavazók hármásával járultak a várdomb uccai templom előcsarnokában helyetfoglaló bizottság elé. A szavazás a legnagyobb rendben folyt le. Az uccán előfordultak apróbb összetűzések, a rend fentartásáról Ossan Gabril rendőrséggel gondoskodott. Este fél nyolc órakor zárta le a szavazást Ordentlich Ferenc elnök és beszédet intézett a két párt vezetőihez, felkérte őket arra, hogy függetlenül a választások eredményétől, a jövőben igyekezzenek a békés uton való megyegyezésre és a kisebbségben ma

radt párt lelkében ne maradjanak tövisek. Ne legyen legyőzött, a pártatlanul levezetett választás eredményéből kifolyólag.

Ezután zárt ajtók mögött kezdték meg a szavazatok összeszámlálását. Míg a templom előtt az eredményre ezrekre menő közönség várakozott, izgatottan. Minden elismerés megilleti a rendőrséget, amely a rend fentartásával óriási munkát végzett. 10 óra után fejezte be a választóbizottság a szavazatok összeszámlálását.

A 984 leadott szavazat közül a Guth párt-ra 521 szavazat esett, a Freund párt 463 szavazatot kapott és így a választásokból 58 szavazat többséggel a Guth párt került ki győztesen.

Fél 11 órakor Dávidovics Ármin hitközségi jegyző szócsővel hirdette ki az eredményt.

Frankl Mihály hitközségi tanácsos köszönetet mondott Ordentlich Ferencnek és Adler József főrabbinak a választások sima levezetéséért. A Guth párt listájával a szatmári orthodox hitközség tisztikarába a következők jutottak be. Elnök: Guth Sándor, alelnök: Rosenberg Sámuel, főgondnok Schönberger Henrik, gondnokok: Jakab Antal és Feier Ignác, pénztárnok: Feldmann József, ellenőr Weisz Elemér. Tanácsosok lettek Frankl Mihály, ifj. Reiter Mór, Spiegel Dávid, Grósz Dávid, Sámuel Ignác, Guth Lajos, Weisz Gyula és Lebovics Lipót.

A képviselőtestület tagjai lettek: Májer József, Fleischmann József, Fischer Sámuel, eszenciás, Glück Ignác, Moskovits Dávid, Grosz Bernáth, Glück Herman, Grosz Izidor, Freund Tóbiás Izsztos, Engel Sámuel, Bergmann Seide, Linder Adolf, Palkovits Mór, Róth Simon, Griffel Hermann, Rubin Dávid, ifj. Weisz Jenő, Boros Adolf, Goldstein József, Gold Mór, Fögel Dezső.

A választás eredményéről a hitközség táviratilag értesítette a jelenleg Németországban tartózkodó Guth Sándort, míg a Freund-párt a Paleszínából hazafelé igyekvő Teitelbaum Joél főrabbinak Triesztbe sürgönyözte meg a részükre nem éppen örvendetes eredményt.

A választás eredményeképp tehát a hitközség másodelnöki tisztségét Rosenberg Sámuel vaskereskedő nyerte el, aki hosszú évek óta egyik legaktívabb vezetője a hitközségi pártnak és óriási munkát végzett a hitközség érdekében.

A szatmári zsidóság általában nagy megnyugvással fogadta a választás eredményét.

אתרוגים מהודרים בגודלים
ובמראה

מארי ישראל לולבים טובים ויהודים
הדסים לחים ויבשים משלושים

נמצאים למכור במכה השוה בעיר
מאראמאראשינגעט

אצל יוסף ראטה יודישערנאססע 27

Preis courante auf verlangen gratis und franco

JOSEF RATH, Südfrüchten Engross
Sighet-Maramures, Str. Dorohantilor 27.

ÉKSZER készítését, alakítást, javítását és drágakő foglalatást szakszerűen olcsón csak is

FRIEDMANN H ékszerész Széchenyitör 1

Vidékieknek is legpontosabb kiszolgálás

HIRDESSEN A NÉPÜNKBEN!

Hétfő reggel 9 órakor kezdődik az

elárúsítása annak a nagytömegű árunak melyet most sikerült a
GRAND MAGAZIN volt Glücksmann nődivatáruház
tulajdonosának potom áron megvásárolni Szent László-tér

jöjjön el és nézze meg

kirakatainkat, mert ilyen olcsón csak most vásárolhat és ilyen szépet csak most láthat.

Palesztinai levél

Teitelbaum Joel károlyi főrabbi szentföldi tartózkodásáról

A károlyi főrabbi hívei — jeruzsálemi főrabbinak akarták megválasztatni

Éles harc a jeruzsálemi magyarországi közelemben

— Jeruzsálemi tudósítónktól. —

Némelyek nehezményezik lapunktól azon politikai hangot, melyet igen gyakran vezető lelki-irányítóink és főrabbijainkkal szemben alkalmazunk. Eme felfogással szemben ama nagyjaink véleménye, akik a zsidóság szultabb felfogása érdekében föltétlenül szükségesnek látják munkájukat és közéleti tevékenységüket a közvélemény bírálata alá bocsátani. A „NÉPÜNK”-et nem csupán az erdélyi zsidóság, hanem a magyar nyelvet más országban is beszélő zsidóság tizezrei olvassák, ezért is nem lehetünk tekintettel kis csoportokra és érdekkörökre az objektív igazság rovására. Ezért mindazon tények, melyek akarva — nem akarva a zsidó etika lényegének feláldozását eredményezhetik, felfogásunkkal ellenében jutnak. Ha pedig bármely oldalról bennünket ezért a vallástalanság, vagy más rágalommal vádakkal illetnek, annak hamis beállított igazsága le kell és le fog pattanni ama becsületes zsidóság iránti szeretettől vezetett munkáról, mely bennünket irányít és mely végül is meg kell hozza zsidóságunk számára a megérdemelt gyümölcsöt. — Jelen palesztinai levél is, félretéve minden agályoskodásunkat, tisztán az objektivitás által vezetett adjuk le. De ne beszéljen maga a jeruzsálemi levél.

Sokak előtt felmerült már a kérdés, hogy honnan jött Teitelbaum Joel károlyi főrabbi Palesztinába? Mi akik szeretettel sűrűnk minden zsidó testvérünket, aki a szentföldre utazik, a károlyi főrabbi urnak az ösüjében való hazatérését is igazi nemes zsidó utat tekintettük. De erre a kérdésre az események közvetlen szemlélése, itt a szentföldön élesen más feletet ad. mintha a károlyi főrabbi az ősi föld olthatatlan szeretete vezette volna közénk. Kétségtelen, hogy a károlyi főrabbi azért jött a szentföldre, hogy leánya emlékére itt egy templomot létesítsen, de mégis úgy látjuk, hogy nem csupán azért jött Jeruzsálembe, hogy az ezzel járó nagy megtégye, hanem, — mint most már kiderült — ezen utjának egészen más célja is volt.

Az ultrachasszidok falragaszokon hirdetik a világhírű cádik érkezését. De ugyanakkor

megérkezett postán a szatmári ügyet taglaló felvilágosító körirat is (Achrit Hadavor), melyet a szatmári hitközség adott ki. Az illetékesek olvasták ezt és kijelentették, hogy a főrabbi ur nem jó helyen kopogtat. Tudniillik most

kiderült az, hogy miért is jött Teitelbaum főrabbi ur Palesztinába? Hívei egyszerűen a nagy cádik, Chaim Sonnenfeld z. c. l. helyére akarták ültetni. Elvakult fanatikusai azt mondják, hogy már kicsi neki Szatmár, már kicsi neki Erdély, már kicsi neki egész Nagyrománia is. Az egész világ kell neki! A „Herschsucht” már olyan nagy náluk, hogy meg sem állnak addig, amíg a nagy cádik helyére nem ültetik.

Kétségtelen, hogy akiket a diaszpóra zsidósága az idegen hagyományok, kultúra és idegen erkölcsök közepette vallási szempontból „nagy”-nak lát, azt a vérrel áztatott Szentföldnek az ősi tradíciók emlékével átitatott és azon nevelkedő zsidósága nem tud oly mértékben értékel-

DEUTSCH POSZTÓÁRUHÁZ

Oradea (Nagyvárad), Str. Avram Iancu (Kossuth-u.) 1. Fekete Sas palota

Hogy lehet olcsón jól ruházkodni?

Ez jut eszünkbe, ha a közelgő őszi és téli idényre gondolunk. Ebben kíván segítségünkre lenni a Deutsch Posztóáruház, hol az elismert legjobb minőségű szebbnél-szebb legújabb divatu szöveteknek árait úgy szabták meg, hogy a rossz gazdasági viszonyok dacára

Jóminőségű és nem divatból kiment régi partiáru

u. m. : férfiöltöny, felöltő, átmeneti férfi és női kabát, csikos és sportnadrág, bundahuzat, rövidkabát, szintartó kék és fekete árú, angol kosztümszövetek, papi és egyenruha anyagok, billiárdposztó és bélésszövetek legnagyobb választékban kevés pénzért vásárolhat.

Angolszövet gyártmányokon kívül legjobb bel- és külföldi márkás posztógyárak közvetlen raktára.

Elvünk: Jót olcsón! Tegyen nálunk próbavásárlást! Biztosan meglesz elégedve! Cégünket Ön is fogja másnak ajánlani, mint annyi sok régi vevőnk.

Önök is érdeke, hogy nálunk vásároljon. Várjuk sz. látogatását.

Teljes tisztelettel :

**Cégünket ne tévessze össze!
Cimre kérjük ügyelni!**

Deutsch Posztóáruház

Str. Avram Iancu (Kossuth-u.) 1. Fekete Sas palota

A „Berdicsever” égi látomása...

A berdicsever imaháza zsufozásig meg volt állva és sok száz zsidó küldte forró fohászát ég felé. A nagy rebbe lángoló imájából deles erő áramlott az összes imádkozókra s mindnyájuk imája egybefonódva zúgott fel könyörgve, követelve egy jobb, egy szebb jövőt, jobb napokat a szegény megtépzott zsidó számára.

A roshasonói ima forró hangulata a paroxizmusig volt hevítve, a rebbe hangos könyörgésektől teli imájától. Mindenkit öntudatlanul melett, lázított és lánggra lobbantott az ő hatalmas, oroszlanüvöltéshez hasonlatos, lelkesedést tüzelő imája.

A teremő perbe bocsájtkozik az ő népével minden évben újra és újra. S mindkét oldalról elvonulnak a jól képzett jogászok, a védőügyvédek és védik az álláspontjukat körömszakadéig.

L'kél ajréch din; a teremőhöz, aki a nagy tárgyalást zsidó népével és minden ember fiával évről-évre megtartja, szól a fohász! A berdicsever beszámírosában imádkozók mérhetetlen áhitattal imádkozták imájokat a l'kél ajréch din-hoz. A rabbi zengetes szép hangjával sirva, dicsősítve, harsonázza elő az örök szép szöveget és a hívők, az ő hívői, akiket ő mindig egész éven át védőbeszédeiben védelmez, haladnak utána szeliden, mint a bárá-

nyok a pásztor után.

S amint a rabbi a „leczajfe niszturajs”-hoz („Ő lát minden elrejtettet”) ér, a rabbi hangja hirtelen elesuklik és önkivületi állapotban hosszú percekken keresztül ott áll mozdulatlanul az órajn kajdes előtt. A körülötte állók meg sem mernek mozdulni és bár hosszúra nyulik a csend, türelemmel várják, mikor tér magához.

Végre a hosszú perceknek is vége és felcsendül a rebbe hangja, mint a győzelemtől itasult hadvezér, örömet csattanó hangosságban érzékelteti másokkal is: „lekajne avodov bádin — és az Urísten megvásárolja a szolgáit.”

Az imádkozókra átragad az öröm, a bizalom és a jövőben vetett jó remény érzése és ujjongva kiáltják a rebbe után: **lekajne avodov bádin.**

Az ima végén a hívek körülveszik a rebbit és áhitatos kíváncsisággal megkérdezik mi volt a hosszú szünet a „leczajfe niszturajs”-nál.

A rabbi mosolyog, elgondolkozik, végig simit ezüstös pátriárka szakállán és elkezd mesélni :

— Mint minden évben, most is nagy volt a támadás az égből a mi népünk ellen. Nagy volt a „kitrüg”. Tudtam, hogy a sötét fekete oldal, a Rossz szelleme mindent elkövet, a mi befeketítésünkre. Folyton azon gondolkodtam, hogyan lehetne a mérleget az elszámolásnál a mi javunkra billenteni. Amikor imánkba elértük azt a helyet, ahol dicsősítjük a Teremőt, ő lát minden titokzatosat is, mert ő czajfe niszturajs és a legelrejtettebb titkokat is látja ő

mindig: végtelen akaraterővel és a Teremő szent Nevének megemlékezésével sikerült felemelkednem a magasabb szférákba. Lábam alatt nem éreztem talajt, csak lebegtem a végtelen világűrben, de csodálatosképen könnyen tudtam mozogni minden irányban. Szétnéztem és láttam a következőket: Egy nagyon-nagy mérleg állott előttem, mely méreteivel betöltötte az egész világegyetemet. Hatalmas serpenyői ide-oda billentek, úgy, amint egyes oldalról lassabb vagy gyorsabb tempóban gyűlt az anyag. Az egyik serpenyő felé fehér angyalok, fehér zsákokat cipeltek, míg a fekete serpenyőbe a fekete angyalok rakták garmadában a fekete zsákokat. A fekete zsákokban a rosszindulat, a gonoszság, aljasság és az aljas nemtelen ösztönök és rossz tettek voltak felhalmozva. A fehér zsákok az ártatlanság, a jóság és a jótettek gyűjteménye volt. Nagy volt a sürgős tárgyalás az egész világuirt kitöltő mérleg körül. Billen a mérleg jobbra vagy balra. Egyszer a fehér, másszor a fekete súlyed lefelé. S mindig újabb és újabb zsákok érkeznek.

— S nincs se vége, se hossza, a fekete hadseregnek. Milliónyian vannak és mindegyik zsákokat cipel és dob nagy kiáltással a fekete serpenyő kellős közepébe. Igaz, a fehér hadsereg sem fáradt ki. De mindig egy-egy lépésnyivel hátrább halad. Az izgalom nőttön-nő. A torkom ki volt száradva a nagy izgalomtól. Minden percben félnem kellett, hogy lejjebb súlyed a fekete serpenyő és akkor Uram, Teremőm, a

ni. A zsidó értéket Erec Jisraeli hagyományain, szokásain és erkölcein keresztül szemlélve, a mi galuthbeli nagyjaink még tulzott bigottizmusukkal sem válthatják ki az idegen milliöbe való hatásokat. Ideig-óráig az előörsként küldött propaganda csillogtatja ugyan hatását, de a Szentföld hagyományaiból atavisztikusán kitermelt örökké élő szellemóriások és szent férfiak között, eltörpül és megsemmisül, amit a galutbeli tömeghisztéria minden körülmények között „nagy”-nak és „szent”-nek szeretne látni...

A lényege és végcélja a károlyi főrabbi kituzásának már fiaszkót vallott. Ezt nyugodtan irhatjuk. Szó sem lehet arról, hogy megválasszák itt rabbinak. Szó sem lehet. Bár ki tudja? Talán az erdélyi zsidóságnak nagy haszna volna belőle. Bár jeruzsálemi felfogás szerint, itt nem tudna ártani, bármit is csinálna.

Az Agudasz Jisroel feltétlenül Duschinsky huszti főrabbit akarja. (Mint ismeretes a huszti főrabbi meg is lett ezen diszes pozícióra hiva.) Annál is inkább, mert tudvalevőleg az Agudát a károlyi főrabbi már régebben ászrolta. A kolel vezetői egy külön pártot alapítottak, akik megint mást akarnak. Most még egy kis töredék Teitelbaum főrabbi urat akarja. De alig néhány ember. (Olyanok ezek talán, akik jót akarnak az erdélyi orthodoxiának?) A károlyi főrabbi rendszerint szombaton, délután 4 órakor fejezte be a reggeli imát. Az ilyesmi Jeruzsálemben ismeretlen valami és ezért viszatetszést szült még hivei körében is.

A főrabbinak nem tetszik az, hogy itt nincs Központi Iroda, melyet saját izlése szerint dirigálhat. Nincsen „hivatalos orthodoxia”. Olyat kíván, ami az itteni viszonyok szerint teljes lehetetlenség, még ha ő akarja, akkor sem. — Itt nem lehet az „orthodoxia” tetszésszerű ritusbéli szisztémáját meghonosítani. Itt a világ minden részéből jöttek zsidók, nem lehet ezt a magyar-zsidó találmányt patentirozni. A fődolog, hogy az intézmények vallásos szellemben lesznek vezetve és ez hivatott arra, hogy minden ember vallásos legyen.

Teitelbaum főrabbi a kolel hivatalos helyiségében látogatást tett. Megkérdezte, hogy igaz e az, hogy a kolel asszonyok fiataljai fedettejjel ugyan, de saját hajukba járnak? Hosszas vita után azt válaszolták neki, hogy igaz, de ezt az Erecben másképp bírálják el. Mert ami másutt ártalmas lehet, az itt nem az. Különbösen pászkenoljon a rabbi ebben a kérdésben. Minthogy kizárt dolog hogy ezek az asszonyok levágják hajukat, el kellene válni férjeiknek, igen e vagy nem? A főrabbi megtagadott erre minden

választ. A vita eredmény nélkül végződött. Ezek a kolel emberek szembe mertek szállni vele. A főrabbi nem szólott semmit és továbbment. (Bennünket a kolel eme magatartása szintén csodálkozással tölt el, tradíciókról vallott felfogásunknak épen ezen a helyen való negálása által. Szerk.)

Szombatra a rabbi Szafedbe utazott. Mikor odaérkezett megtudta, hogy az ottani híres chasszid rabbi, Kook rabbi hive. Erre azonnal összehajolt és még szombat beállta előtt tovább utazott Meronba.

Egy Wertheimer nevű híres rabbi, sok ismert talmudikus könyv szerzője, meglátogatta. Amikor Teitelbaum rabbi észrevette, hogy könyvét Kook rabbi látta el előszóval, félretolta a könyvet, annak szerzőjével együtt. A gerer rebének világkapacitás volta dacára nem ártott meg Rav Kook-al való érintkezés, de úgy látszik a károlyi főrabbi e tekintetben nem akarja a többi nagyok példáját követni.

Igy fest az „ajle regel” jeruzsálemi megvilágításban. Teitelbaum főrabbi ur, amint a fentiekben látjuk, mégis meg fog elégedni azzal, hogy csak ott Erdélyben lesz ő a legnagyobb. A legislegnagyobb. Ha már nem lehet a megb. Sonnenfeld z. c. l. helyén, amely helyre csakis ambíciója pacesztinálja. Ha más nem is...

Jeruzsálem.

József Askenázi.

Fenti cikkünk már multheti számunkba belekerült volna, de lapzártá előtt visszavettük a nyomdából. Nem akartuk az ünnepek előtti hangulatban egyik legnagyobb rabbi autoritásnak tekintélyét destruálni. Nem akartuk a szatmári választások előtti izzó hangulatban sem befolyásolni a választók hangulatát, mert azt hitték volna olvasóink, hogy bennünket ezen a ponton bizonyos tendencia vezet. De nem adtuk le fenti cikket azért sem, mert még jobban megakartunk győződni arról, hogy fentközölt tudósítás nem e tendenciózus. De azóta érdeklődésünkre és újabban érkezett tudósításaink arról győzték meg bennünket, hogy nyugodt lelkiismerettel bocsájthatjuk ezt a cikket az erdélyi zsidó közvélemény elé, mert abban a szingárság van. Sőt, amint alant írjuk, még ki is egészítődik a tudósítás és még frissebb hírek érkeztek a főrabbi palesztinai utjáról.

Ahoz, hogy az eseményeket tisztán lássuk, ehhez bevezető szükséges. Tudni kell azt, hogy Rabbi Chaim Sonnenfeld z. c. l. helyére a Waad Haaskenazi választja meg az utódot. Kikből áll ez a Waad Haaskenazi? illetőleg kik a vezetői? A német és az osztrák Agudasz Jisroel, Rosenheimmal az élén, valamint a magyar kolel, a melynek vezetői a diaszporában, Schreiber po-

zsonyi főrabbi, (Csehszlovákia) Frankl Adolf a magyarországi orth. Központi Iroda elnöke és Fuchs Benjamin (Románia), nagyváradi főrabbi. Ezek és a jeruzsálemi Waad Haaskenazi megbízásából hónapok óta tartózkodik Csehszlovákiában, az ügy érdekében Blau Mór nevű palesztinai küldött. Ezek már régen elhatározták, a Rav. Ch. Sonnenfeld z. c. l. végakaratát értelmében, hogy Duschinsky huszti főrabbi ajánlják fel a diszes állást. Duschinsky főrabbi a megtisztelő megválasztást bizonyos feltételek mellett el is fogadta. Közben a magyar kolelben egyenetlenség támadt, amelynek célja volt a jeruzsálemi hithű zsidóságot az Aguda tulzott befolyásától mentesíteni. Kijelentették, hogy az Aguda nem beszélhet nevükben és nincs jogosítva számukra rabbi választani. A véletlen hozzájárult ehhez. Ez a véletlen az volt, hogy Teitelbaum Joel károlyi főrabbi, rövid látogatásra Palesztinába érkezett. A palesztinai illetékes körök állítása szerint, ez a látogatás nem véletlenül esett erre az időpontra. A kolel chasszidikus elemei körülötte tömörültek és őt akarták megválasztani rabbi-juknak. Megérkezése utáni egyik éjszaka, a chasszidikus hivek, a károlyi főrabbinak kiereszolták, hogy az ottani szokásoknak megfelelően egy rabbinikus oklevél állíttassék ki. Erre nagy viszályok között a tulnyomó többsége a Waad Haaskenazinak az Agudasz Jisroel exponensével összefogva a huszti rabbit jelentette ki megválasztott rabbinak. Viszont a chasszidok továbbra is ragaszkodtak a károlyi főrabbi személyéhez. Ma tehát az a helyzet, hogy a kolelnek két rabbija is van megválasztva. A huszti rabbi pártjának élén Blau Mór és Jungreis Reubén Slomo áll. A károlyi rabbi pártjának élén Mordche Friedmann és Chaim Salmen Weiszberger állanak. A harc egyre jobban fokozódik és kiéleződik a magyarországi kolelben minden párt aláírást gyűjt és élénk propagandát fejt ki a maga jelöltje érdekében. Hogy még komplikáltabb legyen a helyzet, a munkácsi rabbi is bele szól a harcba. Egyelőre várakozási álláspontra helyezkedik. Tudni kell azt, hogy a szlovákiai és podkarpatszka-ruszi központi irodai hegemonia kérdésben már régen súlyos ellentétek vannak a huszti és a munkácsi rabbi között és minden valószínűség szerint a munkácsi kolel, amely tisztára chasszidikus elemekből áll és amelyhez az otlakó szigeti chasszidok egy része is tartozik, Teitelbaum Joel főrabbi megválasztása mellett foglalt állást.

Elul 12-én Jeruzsálemből Teitelbaum főrabbi 3 nagy, arabok tulajdonát képező és arabok által vezetett autobusszal, amelyen 60 férfi és nő ült, Jeruzsálemből—Hebronba utazott. A károlyi főrabbi csakis és kizárólag arabokkal érintkezett, saját hivein kívül, azok vezették autót, mert állítólag ezek olcsóbban szállították, mint a chalucok. Tényleg van egy igen csekély differencia, de nem ez volt az oka annak, hogy elkerülte a zsidó vállalkozók járműveit. A zsidó autósok csak tágranyították szeméiket a csodálkozástól, mert ők nem tudják mi a szatmári gabella ügy... (Ők csak azt tudják, hogy nekik minden többbe kerül, mert ők vágatnak, viszont az arabok nem és így ha azt kívánja a főrabbi hogy zsidók legyenek, akkor nem szabadna ily csekélységre nézni.)

Tudósítónkhoz, aki Josef Aschkenazi álnév alatt küldötte be tudósításait, egy követ ment Teitelbaum főrabbitól és elkérte a „NÉPÜNK” legutóbbi számait. Ugyilátszik, hogy lapunkról még az ottani sok látnivaló és bokros teendő között sem feledkezett meg a főrabbi ur. Erre mindenestre büszkék vagyunk.

Amint tudósítónk tovább írja, ez az arabokkal való barátkozás igen üdvös, de hogy a zsidó pénz az ő kezükbe vándoroljon, akkor, amidőn zsidók jobban el tudják végezni ezt a feladatot, ez nem nagyon kívánatos az ottani zsidóság szempontjából.

A főrabbi egyetlen régi vagy új kolóniát sem nézett meg. Ez nem nagyon lényeges, de bizonyos szempontból jellemző...

A károlyi főrabbi elhagyta az országot és visszafelé indult. Ott maradt az eljött, amelyet sikerült alaposan eljuttatni a főrabbinak. Most (Folytatása a 9-ik oldalon.)

Fekete, a Sátán győzött és rossz az ítélet a jövő esztendőre. Mit lehet itt tenni? Szivem kalapált a torkomig, minden idegszállammal figyeltem a sürgő-forgó tömeget és kerestem a tanácsot, hogyan lehetne jó ítéletet kieroszakolni zsidó népelem részére, a jövő esztendőre. Amint ott álllok és feszülten figyelem a mérleg ide-oda billegését, közelemben jön egy fényesarcu ember. Megismerem, Élijóhü, a mi nagy prófétánk. Oldalról közeledik. Amint már mellettem áll, látom, amint magában beszél és ő is figyeli a mérleg játékát. „Ha most valaki egy fekete zsákot a serpenyőből kilopna, többet már a feketék sem tudnak hozni...”

— S erre hirtelen megjött a mentőgondolat. Nem kételkedtem egy percig sem. Odalopodzkodtam a mérleghez és leloptam egy fekete zsákot... Ebben a pillanatban nagyot sülyedt a fehér serpenyő és az egész világot betöltötte a fehér angyalok örömujjongása. — A világ jó ítéletet kapott, mert a jóság és a jótett túlnötte a gonoszságot és rosszaságot.

Ugyanakkor a Sátán dörgő hangon elordította magát: „Csalás, tolvaj van közöttünk... Hiányzik egy zsák a mi zsákjainkból. Itt tolvajnak kell lenni”. És dörgő hangon a Trón előtt, a legmagasabb ítéletet megfelebbeszte. Néhány pillanattal később egy fúrge fekete kis sátán fülemnél fogva cipelt engem a Magasságok trónusa elé. „Fiam, mit tettél” — szólt hozzám egy csengő hang. Minden tagomban reszkette állottam a magas Itélőszék előtt.

Hogy nézhettem — mondtam — hogy fiaid, a Te kiválasztott néped kinlódik, pusztul és nyomorultul tönkremegy. A Te néped, akinél külsőmb a Te világodban nincs... „Igaz-igaz, de te loptál és kénytelen vagyok rád alkalmazni a törvényt” — hanzik a válasz.

— Megadóan és megszeppenve huztam magam össze s csakhamar ott láttam magam körül a hivatalból kinevezett védőt s vádlót. Csatogtak a vádak és zugtak a védő érvelések. Végre nevémen szólítottak: „A Tóra értelmében a lopott értéknek ötszörössét vagy köteles visszadni. Felszólítunk, hogy ezen kötelességnek azonnal tégy eleget”.

— Elgondolkoztam egy percig és hirtelen felkiáltottam: De hiszen én bűnököt loptam s hogy fizessek ötször annyi bünt?

— Ismét megindult a nagy vita. Pergett a szó és az érvelés jobbról és balról. Mig aztán ismét halottam az előbbi hangot: „A Tóra szerint, ha a tolvaj nem tudja megfizetni a lopott holmi ötszörössét, rabszolgának kell eladni **אם אין לו ונמכר ונו** Tehát eladunk téged rabszolgának. És alig mondották ki az ítéletet, azonnal megindult az árverés felettem. Nagyon kedves falatja lehettem a Sátánnak, mert mérhetetlen számokat ígért értem.

— Mig végre ismét halottam a zengő édes hangot, amely a legmagasabb trónus felől hangzott: Az én fiamat Én megveszem...” És így ismét a Teremtő rabszolgája lettem.

לונה עבדיו בדי

Sábosz Ros-Hasonoh

היום הרת עולם Ma van a világteremtés évfordulója, היום יעמיד כמשפט a mai napon ítélet elé járulunk כל יצורי עולמים a világegyetem minden teremtménye.

Amidőn a mai nap hangulatának megfelelően, magunkba szállva emlékezünk a nap jelentőségéről és céljáról, akaratlan is eszünkbe ötlök az a téves kontraszt, a nagy különbség, amely a mi Roshasonoh ünnepünk és más felekezeti polgártársaink újéve között van. Ennek vizsgálata egyúttal annak tudatára ébreszt, hogy az emberek ünnepi hangulatából és viselkedéséből erősen következtethetünk azok jellemére és lelkiületére. Féktelen öröm és vigság, hangos mulatozás és dárdidó jellemzi máshitű polgártársaink Szilveszter ünnepi hangulatát, mintha ezzel a hangos vigsággal az öröm és megelégedettség, a boldogság és szerencse érzését és valóságát állandósítani és mintegy a sorsra szuggerálni lehetne.

Ezzel szemben: aggodalom, gond és félelem, reménység, óhaj és vágy váltakoznak egymással és töltik be az egész zsidó nép lelkét a Rós Hasonoh napján. A hagyományhűek halotti ruhát öltenek, amely a nap félelmetességét még jobban szimbolizálja. Az egyedüli vágyon, amit az ember magával visz az anyagiakból, kit Isten a jövő évben magához szólít, hogy porrá legyen, ami porból lett.

Ahitatos imával és buzgó zsoltár énekkel telik a nap legnagyobb része. Még pedig, nem első sorban anyagi existenciánkért imádkozunk mi zsidók az emlékezés napján, hanem legfőbb óhajunk וכן תו פחדך vajha Isten félelme megszállná már az Ő összes teremtményeit és mindannyian egyetlen szövetséget alkotnának Isten akaratának teljes szívvél való betartására. Csak ezután, ha majd valóban istenfélő lesz az emberiség, csak azután várhatják וכן תו כבוד לעמך hogy tiszteletet szerez népének, dicsőséget az Ő féloknek, örömet országának, vigságot városának a messiási idők elkövetkeztével. Akkor fognak a jámborok ujjongani és a becsületesek örvendeni, midőn minden gonoszság mint a füst elszáll, mert a gonosztevők uralma megszűnik a földön.

כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ „Amikor majd egyedül a Mindenható fog uralkodni az Ő összes teremtményei fölött, a Cion hegyén, dicsőséges lakhelyén és Jeruzsálem városában” stb. Ime, ez a bevezetője és főtartalma nagy ünnepi könyörgéseinknek.

Nemcsak a páneurópai ideál megvalósulásáért, amitől a világkrízis javulása egyedül várható, imádkozunk, hanem ami az emberiséget fenyegető, szörnyű katasztrófát egészen elhárítaná: az összemberiség testvéri szövetségéért, az összemberiség szociális boldogulásáért, mint az Isten akaratában, a Bibliában szabályozva van, azért imádkoznak elsősorban: a messiás eljövetelére és csak azután a zsidó nép felszabadulásáért és elismertetéséért. A nyomasztó anyagi gondok, amelyek ma, sajnos, mindenütt napirenden vannak, a magánügyek, mint megélhetés, egészség, csak imáink végén fordulnak elő, a háttérbe szorulnak.

Ez jellemzi legjobban a mi nagyünnepeink célját és lényegét, egyúttal a zsidó nép univerzális életfelfogását, egyetemes gondolkodásmódját. Mennyire eltörpül ezen szellem mögött a szovjet vallásellenes kampányok, az apikorszim szövetségnek, ez istentelen ligájának minden nevetséges erőlködése.

היום הרת עולם Ma van a világteremtés évfordulója, a világegyetem születésnapja. היום יעמיד כמשפט ma leszünk ítélet elé bocsájt כל יצורי עולמים a világ összes teremtményei. Mert midőn a Mindenható Isten ezen rejtelmekkel teljes világot megalkotta, mint minden építész és tervező: előre kijelölte annak erkölcsi célját és rendeltetését. Nekünk ezen célra kiválasztott népnek jutott a magasabb hívattás, hogy az emberiséget ezen Isteni erkölcsi céljához közelebb juttassa. Ezért kell ma számszámadást adnunk az elmúlt év erkölcsi eredményéről, mérleget készítenünk és isteneszme érdekében kifejtett működésünkről, mert Isten

ettől tette függővé a ő világegyetemének hibátlan funkcióját. Csak akkor van jogcímünk Istentől szükségleteink és létfenntartásunk esz-közét megkövetelni, ha a mi részünkről is hozzájárultunk a világ erkölcsi céljának előmozdításához. Különben egy zürzavaros kaoszs, egy tohuvaobhu lesz a világ sorsa.

Csoda-e ha aggodalom és félelem remegteti meg szívünket arra a gondolatra, hogy a mai napon megméretnek egész évi cselekedeteink és könnyűnek fognak találtatni égi legfelsőbb bíránk és számvizsgálónk ítélete szerint. Hiába sujtott bennünket az elmúlt évben, hiába éreztük Isten fenyegető haragját rajtunk, a zsidó existenciák összeroppanását: mindig csak saját érdekeinkre gondoltunk, a hitközség sorsával, a szegények sorsával, a közügyekkel nem sokat törődtünk, a Kláll Jiszroél, az összzsidóság eszméiért, céljaiért nem hevültünk és lelkesedtünk. És ne remegnénk meg arra a gondolatra, mikor az angyalok is megremegnek és reszketés és félelem szálja meg őket mondván: הנה יום הדין Ime itt az ítélet napja!

Igy imádkoznak, egyik légnagyobb imánk az ונתנה תורה szavaival a nagy ünnepeken s szívünk ha megfujják a harsonát, az ünnep szimbólumát, hogy magunkba szálljunk és meg térjünk.

Csakhogy a szokásos kürtöző hangja, amely Roshasonokor minden zsidó szívet fölráz lethargikus álmából, akiben még egy parányi atómja a zsidó hagyományos érzésnek és gondolatnak, a szokásos kürtöző elnémul a mai napon, mert olyan nap van ma, amely Roshasononál is szentebb és fontosabb, amelynek jelentősége mellett eltörpül az ítélet napja minden félelmetességével. Sábosz van ma és a sábosz szentsége elnémitja magát az isteni prancsót, amely a Ros-Hasonohra kötelezőleg előírta a sajfor megfűvását. Ez a körülmény világosan mutatja, hogy a sábosz munkaszünet tilalma sokkal súlyosabb bölcseink szemében, mint a Ros Hasonoh ünnepi szimbóluma. Ezért érezték magokat bölcseink följosogitva arra, hogy a sofár bibliai parancsát felfüggeszék, nehogy annak esetleges hordása miatt a szombat szentsége csorbát szenvedjen.

A létért való küzdelemben, sajnos, sokan azt hiszik, hogy nem engedhetnek meg maguknak egy napi szünetet. Ezek nagyrésze sajnos még annyi időt sem szakít, hogy péntek este és szombat délelőtt az istentiszteleten megjelenve, minden heti munka után erkölcsi lélekzetet venne, a heti robot után új szellemi erőt merítene a következő hétre. Már pedig aki csak egyszer egy évben készít mérleget a szellemi és erkölcsi javakról, annak esetleg nagyobb lesz a teher — mint a vagyontétele és későn fogja észrevenni a nagy deficitet.

Rabbi Jakab Ettlinger z. c. l. figyelmeztet bennünket arra, hogy milyen különös csillagzat alatt állanak épen azok az évek, amelyek sábosszal kezdődnek. A következő hasonlattal

lehet ezt a sajátságot kielégítően megmagyarázni. Egy magas hivatalnok elvesztette a fejedelem kegyét és aggodalommal gondolt arra, hogy majd elveszíti az állását és súlyos büntetésben lesz része. Hiába fordult hivatalnok társaihoz, mert mindegyik attól tartott, hogy közbelépésével a fejedelem haragját magára vonja. Így minden baráttól elhagyatva és sorsára bízva, elhatározta a felesége, hogy a fejedelem elé járul és szerencsétlen férjéért kegyelmet kér. Audenciát kapott, előadta a kérését és tényleg meghallgatásra talált. A vizsgálat be lett szüntetve és a hivatalnok neje közbelépése folytán állásába megmaradhatott. — Röviddel ezután egy másik tisztviselő került ilyen helyzetbe. Miután az elsőnél a feleség intervenciója használt, így akart ő is tenni. — De ez az ember hirtelen haragu, összeférhetetlen természetű volt, aki még a feleségének a becsületével sem törődött és több alkalommal tettlegességre vetemedett vele szemben annyira, hogy a bántalmazás nyomai és sebhelyei az arcon meglátszottak. A veszély folytán, amelybe férje jutott, mégis rászánta magát, hogy számára a fejedelemtől kegyelmet kérjen. De ez, ahelyet, hogy válaszolt volna, megkérdezte tőle, hogy honnan származnak ezek a sérülések, amelyek őt elcsufítják. A nő előbb kitérő választ adott, de a midőn kényszerítve lett, hogy a teljes igazságot megmondja: a fejedelem haragja még jobban felgerjedt, mint volt. A védből akarata ellenére vádló lett. A férjnek a durvasága és vadsága éppen a felesége révén lett nyilvánvaló és méltatlannak találtatott a kegyelemre, amelyet kért.

Hasonlóan van velünk is Ros-Hasono napján. Mi tudjuk, hogy Isten e napon fölöttünk bíraskodik, hogy ez a nap jó vagy balsorsunk fölött dönt és e napon, inkább, mint máskor, Isten kegyére vagyunk utalva, amagunk, a házunk és az összesség számára. Minden micváh, amit gyakoroltunk, egy mentő cselekedet és védnökünk lesz az ítélet órájában. Minden bűn, minden véték, amely bennünket terhel, vádlóvá tesz Isten trónja előtt és büntető megtorlást követel. — Ha tehát a Ros-Hasono sábosszal együtt jön, ha a hívás, amely bennünket a bírói trón elé szólít a sábosz megszen telésénél tanál bennünket, akkor ez a micváh önmagában véve egy méltó szószóló, amely javunkra válik, ha mi a sábeszt valóban megtartottuk. De sábosz lesz a mi lehangosabb vádlónk, ha mi vele szemben nem viselkedtünk illő tisztelettel és megbecsüléssel. Ha a sábosz amely bennünket Ros Hasonkor Isten trónja elé kísér, könnyelműségünk és lebecsülésünk nyomait viseli magán.

Ezt a pozitív tanulságot vonjuk le a világteremtés mai évfordulóján, amidőn ítélet elé állunk a világ összes teremtményei, akár gyermekei, akár szolgálai Istennek. És akkor be fog irni bennünket az irgalmas Isten a boldogság könyvébe, be fog irni a megélhetés és nyugodt megelégedés könyvébe. És majd felemeli Izrael népe tekintélyét, meghusitja ellenségei szándékát a Messiás közeledtével...

אננו מלכנו הרם הרן משיחנו.

Dr F. S.

Iskolacipők

legolcsóbbak 26—30 számban Lei 240, 31—35 számban Lei 280, 36—39 nagyságban Lei 325.

Roth Henrik cipőáruházában, Zöldfa-uca 3.

Igazi ünnepi meglepetés a „Népiünk“ előfizetői és olvasói részére!

Legszebben és legolcsóbban csakis

Horbázt divat üzletében öltözködhet!

Elsőrendű öltönyöket már 3000 leiért készít.

Kalapokat 135 leiért vásárolhat, nyakkendők 40 leitől kezdve.

ORADEA Str. Reg. Ferdinand 1 szám alatti üzletében.

Nagy választék mindennemű férfi divat cikkekben!!

Ros-hasonó

Irta GÁBEL SANDOR

A zsidó népnél a Ros-Hosonónak, az újév napjának nemcsak időszámítási jelentősége van. Nemcsak azt jelenti, hogy életünk filmjén egy esztendő lepergett és láthatóvá válik egy újabb időszámítás határmegyéje, hanem vallásunk egyik legjellegzetesebb ünnep-periódusa, a magabaszállás, a megítélés, cselekedeteink mérlegelésének időszakosa veszi kezdetét. Ilyenkor szokás az elmúlt esztendőben elkövetett cselekedeteinket mérlegelni, de gondolunk a jövőre is és ebben a pontban kételyek marcangolják lelkünket, vajjon milyen lesz Izrael népének kollektív és a zsidó egyedek egyéni sorsa és életutja az új esztendőben?...

A gondolkodó zsidóember, egyébként optimista világnézete dacára, borongós kedéllyel gondol a multra. Ha vissza pillantunk az elmúlt esztendőnek az összidsőségét érintő eseményeinek sorozatára, önkéntelenül összeszorul a szívünk, mert lehetetlen nem észrevennünk, hogy az elmúlt esztendő az egész világon a zsidó nép kollektív és egyéni katasztrófáinak jegyében zajlott le. Az elnyomatás, úgy a gazdasági, mint a szellemi, osztályrészeül jutott a zsidó népnek ott is, ahol nemrég a vallási türelmesség, a felvilágosodás fátyla ontotta fény sugarait az emberiségre. A türelmetlenség sötétsége és gonosz indulatai nagy hódításról számolhatnak be. A zsidóság helyzete, kezdve a Szentföldtől, végig az összes országokon és földrészekben, lényeges rosszabbodást mutat fel; a zsidóság sorsa, kerek e világon, hűen tükrözi vissza a zsidó egyedek sorsának, életutjának, tragikus sorseltolódását. Évszázadosan tradicionális zsidó közintézményeink alapjukban lettek megingatva; emberbaráti kulturális és vallási fórumainkat, melyek nélkül zsidó élet, zsidó kultúra, zsidó tradíció elképzelhetetlen, katasztrófális helyzetbe jutatta a rengeteg zsidó egyéni existencia elpusztulása. A pusztítás ciklona alapos munkát végzett a zsidó intézményeken is. E siralmas képet látjuk Amerikában is, melyet a polgári szabadságok hazájának szoktak a multban nevezni. A civilizáció rákfenéje, az antiszemitizmus ott is győzelmi orgiát üli. Németország, a gazdasági antiszemitizmus békebeli hazája másik képét is megmutatta Jánus arculatából az emberiségnek. Már nem finyás, nem válogató eszközeiben akkor, amikor zsidóüldözésről van szó. A hitlerizmus hazája méltó lett önmagához és vezéréhez, már nem elégszik meg a zsidó existenciák tönkretételével,

hanem a kulturmázt lekoptatva, melyet évtizedek szégyelős kendőzése reárákott és meghonosította a legsötétebb cári Oroszország zsidó-faló szisztémáját. A templom és zsidótemetőgyalázás statisztikájában vezet! Az orosz szovjet vallásellenes propagandája is tetőfokon áll. Mint üldözött vadak élék életüket a mindent megváltó szovjeturalom alatt szerencsétlen hittestvéreink, akik faji és vallási hovatartozandóságukat megtagadni nem akarják. Nem novum ez a zsidó történelem gyászos lapján. Lengyelországban és Magyarországon élő testvéreink is a megpróbáltatás esztendejét zárták be, az antiszemita mentalitás mintha ott is fénykorát élné. A népek és fajok eme nemtelen versenyében Ausztria sem marad hátul. Egy zsidóüldöző olimpiáson mindannyian megállnak a helyüket eme kulturnépek. Az elmúlt esztendőben hazánkban is sok olyan törvény lépett életbe, amely a zsidó existenciákön ütött hatalmas sebet. A konverziós törvény is közismerten nem védte oly biztonsággal a paraszt-osztályt, mint amilyen határozottsággal tette tönkre a zsidó existenciák ezreit. A cuizmus sem panaszkodhatik, a mozgalom nem lankadt, inkább — remélhetőleg — a kormányváltozás hozott némi enyhülést. A lótolvajok mégsem játszhatnak hazánkban vezető-szerepet. A régebbi sérelmes törvények és rendeletek hatályon kívül helyezése, egyelőre hiu ábránd.

A zsidó sorsközösség ma már nem teoria, hanem szomorú, reális valóság. Gyűlölnék, üldöznek bennünket fajra és felekezetre való tekintet nélkül; egyetért ebben a legsoványabb magyar románfaló politikus Cuzával, Cuza Hitlerrel és így további körforgásban az egész kulturvilág. A gonoszság internacionálja saját alantas céljait a nagy, nemzeti ideálok fölé helyezi.

De vajon nem bennünk a hiba mindezekért? Vizsgáljuk meg önmagunkat, nem indokolt-e a népek szolidáris gyűlölete irányunkban? Ne gyűlöljenek minket idegenek akkor, amikor a gyűlölködés, a testvérharc, a széthúzás jegyében folyik le a zsidó közélet minden megnyilvánulása? Zsidó testületekben kiméletlenül dul az ádáz testvérharc, nem kimélve közéleti önzetlen munkát teljesítő nagyjainkat sem...

Ünnepi felgondolásaink vezessenek bennünket a magabaszállás arra a magaslatára, amelyben a kicsinyes egyéni szempontok eltörpülnek, hozzon az új esztendő megvalósulást

a zsidó testvériesülésre, a zsidó szolidaritásra, az egymást megbecsülni tudásra. Teljesüljön be egy senász sólajm, az igazi testvéri béke esztendeje, mellyel karöltve jár a senász bérochó, az áldás esztendeje a zsidó nép összességére és egyénire egyaránt. A Sofár hangjai a megértésben, az egymást megbecsülésben egyetsítsenek bennünket és küszöböljék ki zsidó közéletünkől a türelmetlenség, az oktalan gyanúsítás és széthúzás mérgejét. Akkor remélhetünk egy snász háclóchó-t egész Izrael népének...

Pension Danubia Wien III. Erdbergerlande 6.
Telefon: B. 53.888

Jüdische Studierende Werden in voller
Verpflegung und unter Aufsicht genom-
men. Bad im Hause.

FÉRFISZÖVET különlegességek
bámulatos o l c s ó
leszállított árakban
Havas & Grünfeld
Engross
Endetail posztóáruházában
Str. Avram Iancu (Kossuth utca 8)

Cégünk szolidaritásáról kérjük meggyőződni

Erec Jiszrael narancsligeteinek édes illata
száll maga felé, ha a

„DERADOL“

késnélküli borotválkozó port használja.
Alkalmazása kellemes, gyors és kényelmes.
Egy klg. 45 lei. Engros rendelésnél nagy
kedvezmény. Franco-franco,
Viszonteladók kerestetnek.
Tegyen egy próbarendelést

Egyedüli készítője:

VÉRTES DEZSŐ GYÖGYSZERTÁRA

Dumbraveni (Erzsébetváros) Jud. Tarnava mica

Utazók !! Vidékiek !!

Ugy étkezhet, mint otthon a

Berkovitsné

orth. kóser vendéglőben
Oradea Zöldfa ucca 19.

Utazóknak 10,° kedvezmény

ELECTRO SANITAS

orvosi műszerek és készülékek

legolcsóbb beszerzési forrása:

CLUJ Str. Iorga No. 7.

GROSZ DAVID

s z a l m a k a l a p g y á r

Satu-Mare, Str. Petru Rarez 35/37

Mindenféle kalapgyártáshoz szükséges fonatok
és nyersanyagok raktára 58

**10.000 lei minimális
havi jövedelmezőség**

lehetőségét nyújtom, szorgalmas
megbízható egyéneknek kik ma-
gánfeleket látogatnak. Ajánla-
tokat „10.000 lei“ jelígre la-
punk kiadóhivatala továbbít.

Vevő közönség figyelmébe!

Pénzét ne dobja ki!

míg a **Weisz & Co. cégnél** a volt Hófehérke üzlet helyiségében (Szent László tér Sas Palota) széjjel nem néz, mert a vevők ezrei bizonyíthatják, hogy **10 árut olcsón** csak is ott lehet beszerezni.

Tájékoztatásul egy néhány nélkülözhetetlen cikkre felhívjuk b. figyelmüket.

1 méter I. minőségű teniszflanel	18°50 Lei
1 „ sima flanel pizsamákra mely eddig 35 lei volt most csak	20.— Lei
1 „ bőrerős sárga-vászon	12.— Lei
1 „ mosott vászon hófehér kitűnő minőség most csak	15.— Lei

Ingzefiрек és oxfordok meglepő potom áron!

Remek mintájú külföldi ruha-bársonyok métere 55.— Lei

Ó-budai eredeti „Goldberger“ mintás ruha-bársonyok 87.— Lei

Női ruhaszövetek 35.— Leitől

Costüm és kabátkelmék **szencziós olcsó árban!** Férfi ruha és kabátkelmék **hihetetlen olcsó árban.** Creppdechinek minden színben legolcsóbb napi áron.

1 méter külföldi lepedő vászon egy szélben 65.— Lei

1. drb. két személyes paplan mind a két oldalon clothból jó vattával 389 lei ezen kívül sok itt fel nem sorolt cikkek a legolcsóbb árban csakis

WEISZ & Co. cégnél

HIREK

"Népünk" cikkeinek utannyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár

5692

Péntek Elul 29 szeptember 30
EREV ROS-HASONO

5693.

כתיבה וחתימה טובה

Log újévet kíván előfizetőinek és olvasóinak
"Népünk" szerkesztősége és kiadóhivatala.

Szombat Tisri 1. október 1.

שבת ראש השנה

Vasárnap Tisri 2. október 2.

יום ב' ראש השנה

Hétfő október 3. Cam Gadalje bõjtje

Szombat Tisri 8. október 8. Sábosz Tsviu

Heti szidra: (שבת תשובה) האזינו

Heti haftora: שוכה ישראל

Vasárnap Tisri 9 okt. 9 Erev-jom-kipur

Hétfő Tisri 10 október 10.

יום כפור

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 7.10

gyertyagyújtás 7.15

Istentisztelet kezdete 7.20

Szombat befejezése 7.15

Lapunk legközelebbi ünnepi száma gazdag
tartalommal október 14-én jelenik meg.

Vándorló évek — Évek vándorlói

Temetni jöttünk az Ősztenedőt, nem di-
ni... A balsorsot, a reménytelenségeket, a
fájdalmasságokat, amelyeket egy évvel ezelőtt
hazott, most az emberi gondolatok krip-
tá, a feledés zárja le örökre és az Ősztenedő
napján véget ért az Őév: 5692...

Temetni jöttünk az Ősztenedőt, nem dicsér-
Mint káprázatos ígérte ifjut üdvözöltük
évvel ezelőtt, íhletet harsonaszóval, felma-
tosult hitünk teljes erejével és bizakodásá-
és ime: mint megunt aggastyánt, mint egy
magát kiélt vén romot, távoztatunk és mond-
... távozz 5692, semmi jót nem hoztál, semmi
vesztést nem adtál, menj... a többi komor, elfe-
t megunt testvéreid után te is az emberi em-
sírbojtjába: a feledésbe.

Temetni jöttünk az Ősztenedőt, nem dicsér-
Megcsaftál bennünket, vágyainkat, illúzió-
reményeinket kikacagtad, hülsen voltál hoz-
szegénységünk és megaláztatásunkat,
léseinket és napról-napról való pusztulásun-
hideg szemmel, lélektelen szívvel, elmereve-
tekintettel szemlélted, te konok, te meg-
érző Ősztenedő 5692... Mikor jöttél, azt hit-
tél, hogy a megváltást; szenvedéseink, robot-
tél véget hozod nekünk s ha most végig te-
lek Ősztenedő, napjaid közül egy sem volt
tél, egy sem volt verőfényt, meleget, hitet
biztatást árasztó... Csak szenvedést, álmoksa-
hozottál, mosolygó ajkaid a világ lefegyvere-
ről prédikáltál a schweizi tavak partjain,
te karjaid mohó serkedéssel olvastottál a
tél és olmot az ágyuk és fegyverek eljövendő
tél ropogásához. Jöttökör azt gondoltuk: te
tél a Jövő, a diadalmas, a prófétás jövő és
tél, hogy távozol, látjuk: te vagy a Mult, a
tél, az átkinjólt, gonosz Mult... Menj, menj
tél a többiek után és ágyazd mea magadnak
tél nyugvásodat az emberi eszmélés halottas
tél: a feledésben, hogy soha ne emlékezzünk
tél vissza, hogy soha többé ne jöjj fel az
tél emberi szivekre éjjeli kísértetként: csontváz ar-
tél felénk vigyorogva: ime én is voltam, egy
tél szu-hosszu esztendőt töltöttem ködtefek, ve-
tél, én az egykori 5692...

Temetni jöttünk az Ősztenedőt, nem di-
ni...

S mi, az évek hajszolt vándorlói felkészült
közösséggel lessük a vándorló éveket és a re-
mélenség ölében szendergő, vagy tán már

halálos álmát alvó hit halk ijedelemmel, érzéke-
nyedett megtorpanással köszönti a szelichosz-
napok hívős ködén keresztül, az időnek le-
eresztett sorompóján túl álló új utast: fárad-
tan, a megszokás hatalmánál fogva elernyed
kézszorítással, a hitetlenkedés önmaqunknak fájó
gesztussával köszöntjük az idők méhének ujszü-
löttjét: 5693-at... Isten hozott Téged, te új, te
fiatal, te egymapos. 5693.

Templomjainkban harsona riadózik a Te
tiszteletedre 5693, magasztos imák szállnak a
Mennyek Kapui felé miattad, 5693. ősrégi dilla-
mok fakadnak fel a szívek mélyéből Téged illetve
5693...

S Te ott állasz az idők határkövénél, a na-
pok vámsorompójánál, te ismeretlen, te titoktel-
jes, te félelmetes 5693... eljöttél hozzánk tehát
Te is, hogy betöltsd a küldetésedet, hogy valóra
váltsd hivatásodat, eljöttél és egy esztendeig kö-
zöttünk leszel, sorsunkat irányítani, gondolata-
inkat megszabni fogod, most érkezett ujesz-
tendő...

Ahogy ott állsz a napok leeresztett vámsor-
ompójánál, hallod-e 5693, te ujesztendő: mondd
mi van az utlevedben, melyet a Mindenható
Hatalmak állítottak ki számodra? Mivel fogod
magad igazolni, hogy Te a Felsőcséa küldöttje
vagy? Mi van a podgyászodban? Nem hozol ma-
gaddal tilos árut? Nem rejtegetsz-e csempész
holmijt? Átok, kárhózat, gyász, háboru, gyűlö-
let nincsen becsomagolva utravalóul utibörön-
dödben? Millió és millió ember elé kerülsz a
Sófárriadó napján és millió és millió szempár
vizsgálja, fűrkészi, kémleli a málhádat és kutató
szemmel, boncoló tekintettel elemez Téged te u-
esztendő.

Hoztál-e magaddal mindannyiunk részére
kitartást, erőt és bátorságot, hogy a napok esz-
tározásában meg ne futamodjunk? Hoztál-e
Izrael számára orvosságot betegségei gyógyítá-
sára? Van-e nálad csodair, amely az elromlott
és elrontott világnak sebeit behegeszti? Me-
leget, napfényt, derűt, életet dugtál-e el bőröndöd
mélyére, vagy más tilos holmikát? Utlevedben
a békének, az emberi megértésnek, jólétnek
árgy háborúnak, nyomornak és agaskodó gög-
nek vizumja van-e? Felelj nekünk Te most ér-
kezett ünnepi vendégünk 5693! Millió és millió
szempár csüggeszti Reád tekintetét és millió
és millió fül várja a Te választodat... Felelj ün-
nepi vendégünk 5693!!

De mi hisszük és valljuk, hogy ha Isten ott
vojt utrabocsájtásodnál, ha Mindenható szel-
leme ott lebegett az ünnepélyes pillanatban az
Idők kerekéi fölött, amikor elhatároztatott, hogy
Te ujesztendő 5693 megszüless, akkor te isteni
ajándékokat hozol magaddal a meggyötört, a
szenvedések kohóiban kitisztult emberiség szá-
mára, akkor elhiszük és tudni fogjuk, hogy
Veled 5693 új utakat és új célokat jelöltél ki az
emberiség számára a Sorsok Intézői és ha tö-
lünk függ már csak, hogy Te 5693 a Jót, az
Igazit jelentésd a rossz a bünös esztendők roha-
násaiban; akkor mi a sziv alázatosságával a lé-
lek reszkető megtörtségével fogjuk megtenni,
amit Tőpünk Te ujesztendő 5693 elkivánsz...

— Terjesszék és szerezzetek előfizetőket
az erdélyi zsidóság egyetlen független és legol-
csóbb lapjának, a NÉPUNK-nek, A NÉPUNK-
nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiá-
nyoznia.

FELHIVJUK ELŐFIZETŐINKET, különö-
sen azokat, kiket inkasszánsainknak nem áll
módjukban felkeresni, hogy hátralékos előfi-
zetés összegeinket számunkra haladéktalanul
küldjék be. Kérjük olvasóinkat, hogy nehéz
munkánkban támogassanak bennünket, hogy
lapunkat akadálytalanul küldhessük a jövőben
is címükre. A „NÉPUNK” kiadóhivatala.

— Levélváltás a danzigi zsidó hitközség
és a kormány között. DANZING. — Az elmúlt
héten a danzigi zsidó hitközség levelet intézett
a danzigi szabad-államhoz, amelyben feltárja
azokat a sérelmeket, amelyekben a zsidóságnak
az antiszemiták akciói kapcsán részük van.
Konkrét eseteket sorol fel a hitközség és kéri,
hogy a kormány avatkozzon bele ezen uszító
hadjáratokba és akadályozza meg zsidó polgá-
rainak jogi és anyagi sérelmeit. A kormány vá-
laszolt a hitközség átiratára és orvoslást ígér
a sérelmekre.

— A lengyel népszavazás és a zsidók.
VARSO. — Nem volt sem földrengés, nem volt
sem halálos járvány, nem voltak véres tömeg-
pogromok sem, mégis több mint 200.000 zsidó
lélek pusztult el 10 év alatt Lengyelországban.
A legújabb megejtett népszámlálás adatai
mutatnak erre vonatkozólag szomorú tényeket.
1921-ben a népszámlálás alkalmával 27 millió
lengyel össz-lakosság közül 3.200.000 volt a
zsidó lakosság száma. A legutóbbi népszámlá-
lás adatai szerint ezidőszertint 32 millióra rug
Lengyelország összlakosságának száma, tehát
6 millióval több, mint 10 évvel ezelőtt, míg a
zsidóság száma kerekén 200.000-el csökkent és
ma mindössze 3 millió zsidó lélek él Lengyel-
országban. Amíg tehát a lengyel keresztény la-
kosság, mintegy 20%-al növekedett meg az el-
múlt évtized alatt, a zsidóság soraiban jelen-
tékeny csökkenés ment végbe. Ime világos pél-
dája ez annak, hogy miként hódítják meg a zsi-
dok a világot és, hogy a gazdasági nyomoruság
melyik nemzetet sulytja keményebben.

— A dévai Klein Fülöp orth. főrabbi veze-
tése alatt álló, internátussal egybekötött jesiva
e héten tartotta felévi záróvizsgáját, amely
a növendékek legszebb előmeneteléről tett ta-
nuságot. 40 lap Nebensiuur, több szüggiet és 6 fe-
jezet Jora Dea és Orech Chaim volt a penzum,
melyet a növendékek kívülről tudtak elmon-
dani. Minden remény megvan arra, hogy
ezen ujonnan létesült jesiva virágzó jövőnek
néz elébe.

— 150.000 zsidó él Marokkóban. PARIS.
A francia Marrokó területén a legutóbbi nép-
számlálás adatai szerint 107.603 zsidó lélek él.
Ez a ezám azonban nem ad teljes képet a marok-
kói zsidó lakosság számáról, mert a fentiek-
ben csak a bennszülött zsidóság van beszámít-
va. Nem szerepelnek azonban az európai, vagy
külföldi zsidók, akiknek száma szintén megha-
ladja az 50—60.000-et. Tanger nemzetközi te-
rületén és a spanyol Marokkóban azonkívül
ugyancsak szép számban élnek zsidók. Ezekben
a területen élő zsidóság száma meghaladja
a 20 ezret, úgyhogy a marokkói zsidók száma
150 ezerre tehető. Marokkó egyes főbb centru-
maiban a következőképen oszlik meg a zsidó
lakosság: Casablanca: 19.960, Fez: 11.307,
Meknes: 7745, Mogador: 5468, Rabat: 4218.

— A németországi Zeire Mizrachi tiltakozása a Jewish Agencinél. Berlin. A németországi Zeire Mizrachi szervezet központja legutóbbi tanácskozásai alkalmával egy határozatot fogadott el, a palesztinai Hapoel Hamizrachi ügyében, amelyet közöltek a Jewish Agency Executívájánál is. A határozat megemlíti, hogy a XVII-ik cionista világtalálkozó először vette fel büdzséjében az egyetlen Hapoel Hamizrachi kolónia, a Scheich Abrik támogatását. — Le kell azonban szögezni, hogy a világtalálkozó eme határozatát a végrehajtóbizottság egyáltalán nem hajtotta végre, ugyhogy a híthű zsidóság eme tevékenysége ma az összeomlás előtt áll. A németországi Zeire Mizrachi követeli az executívától a határozat azonnali végrehajtását, illetve a Scheich Abrik finanszírozását. A cionista szervezet híthű mizrachista tagjai, írja a határozat, mindent el fognak követni, hogy jogukat kiharcolják a létüket Palesztinában biztosítani tudják.

— **Étvágytalanságnál, rossz gyomornál, bélrekedés, renyhe emésztésnél, anyagcsere-zavaroknál, csalánkiütésnél és bőrvizketésnél** a természetes „Ferenc József” keserűvíz rendbe hozza a gyomor és a belek működését és megszabadítja a testet a felgyülemlett rothadó anyagoktól. Az orvostudomány több uttorója megállapította, hogy a Ferenc József víz abszolút megbízható hashajtó. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Hitleréknek a zsidótemplom lépcsőjére hintett mérge — uccaseprőt ölt meg.** Ami Homburg német fürdőhelyen történt, felülmúlja a hitler antiszemitizmus eddigi rémtetteit. A homburgi zsidótemplom lépcsőjére ismeretlen tettesek mérget hintettek, hogy az imádkozók azt belehelve, elpusztuljanak. Egy utcaseprő, aki kora hajnalban lesöpörte a szürke port a templom lépcsőjéről, ájultan esett össze és a kórházban a halállal vívódik. A vegyszeti vizsgálatnál kiderült, hogy a por gyorsan ölé mérge.

— **Vágatási tilalom Egerben.** Eger. A városi tanács az elmúlt héten határozatot hozott, mely szerint a jövőben az állatkínzások elkerülése végett, nem szabad csak megfelelő apparátussal elbódított állatokat levágni. A határozat indoklásában arra hivatkozik, hogy ma már olyan modern bódító apparátusok vannak forgalomba, amelyek használata nem ütközik a zsidó ritus előírásaiba sem. Eger város tanácsa úgy látja, alaposan tanulmányozta a zsidó vallási tanokat, hogy ilyen határozott állásfoglalást alkalmaz a kérdéses ügyben. Tény az, hogy a város tulnyomó része német nemzetiségű és a tanács is jobbára német összetételű. Kétségtelen tehát, hogy ez esetben Egerben a hitlerszellem nyilatkozott meg, mely minden megnyilatkozásában denunciót akarja a zsidóságot. A kérdésnek van azonban egy másik oldala is. Eger, mint ismeretes, fürdőváros, hol meg lehetőségen nagy az idegenforgalom. A fürdővendégeknek azonban legalább 75 százaléka zsidó és így természetes, hogy amennyiben a vágatási tilalom továbbra is fennmaradna, úgy az idegenforgalmat súlyos veszteségek érnék.

— **Zsidó képviselők a román parlamentben és szenátusban.** — Bukarest. Minthogy Michalache belügyminiszter az ilfovi mandátumáról lemondott, helyére Paul Letzler zsidó képviselő (nemzeti parasztpárti) került be a parlamentbe. Letzleren kívül még három zsidó parasztpárti képviselő van: Weisz Aurel ügyvéd Bukarest, Rosenberg S. ügyvéd Lapusna, dr Gr. Grauer Covrului. A többi pártok részéről a következő zsidó képviselők kerültek be a kamarába: Magyarpart: Willer József, Szabó Béni és Hege-düs Nándor. Zsidópárt: dr Fischer József, dr Mayer Ebner, Márton Ernő, Michel Landau, Misu Weissmann. A szenátusban pedig a következő zsidó képviselők foglalnak helyet: dr Niemerower főbíró, a nemzeti parasztpárt részéről, a Lupta igazgatója, Emil D. Fagure, Moise Zipstein és M. Ausschnitt. Így tehát 12 zsidó képviselő van a parlamentben és 4 a szenátusban.

— Erdélyben római korabeli zsidó leletekre bukkantak. Cluj. Prof. Daicovici kolozsvári egyetemi tanár vezetésével, mint ismeretes, kutatások indultak, hogy az egykori római fővárost, Dáciát, mely komoly számítások szerint Erdély területén kell feküdjön, felfedjék. A kutatások teljes eredménnyel járnak, minthogy már eddig számos római korabeli leletre bukkantak, melyek most vannak tudományos feldolgozás alatt. Többek között prof. Daicovici megípetésszerűen két kőtáblára akadt, amelyek a kutatások megállapításai szerint zsidó állami hivatalnokoktól származik. A kőtáblák eredeti szövegét rövidesen nyilvánosságra fogják hozni, amely mindenesetre érdekes dokumentumul fog szolgálni az erdélyi és romániai zsidóság-nak. Ez a lelet ugyanis önmagától huz párhuzamot az évezredes római és mai romániai viszonyok között. Akkor az állami hivatalokban már foglalkoztattak zsidókat és az évezredes fejlődés nálunk nem vezetett többre, minthogy eltörölték azokat a jogokat is, amelyek a római aknáknál még érvényben voltak.

— **Kiszoriják a zsidókat a dohánykereskedelemből Lengyelországban.** Varsó. Mint ismeretes, Lengyelországban a dohánykereskedelem hosszu ideig szabad kerskedelmi forgalommal rendelkezett és csak rövid ideje, hogy az állam monopolizálta a dohánykereskedelmet. A monopolizálás előtt ugyszólván tisztára a zsidók kezében volt a dohány nagykereskedelem, amelyet az állam most szisztematikusan kivon a zsidók kezéből. Az egykori 8000 zsidó nagykereskedőből nem hagyott meg mindössze csak 30-at, — azonban pár hete, hogy újra 28- nagykereskedőtől vonta meg az árusítás jogát. A helyzet tehát ma az, hogy összesen 2 zsidó dohány nagykereskedő van egész Lengyelországban. Hasonló helyzet uralkodik azonban a kicsinybeni elárusításnál is, ahol szintén napról-napra csökken a zsidó kereskedők száma. A dohánykereskedelem tehát, mely egykor Lengyelországban ugyszólván tisztára zsidó foglalkozás volt, ma teljesen mentes a zsidóktól.

— **Három fiatal chaluca tragikus halála Palesztinában.** Jeruzsálemből jelentik: Tibéria kolónia központi konyhájában egy petróleumkályha felrobbant, melynél három fiatal chaluca leány, névszerint: Michelson Phalia, Weiner Michla és Katz Rachel, akik a lettlandi CRT-iskolában nyerték kiképzésüket, halálát lelte.

— **A magyar bíróság megbüntetett egy imádkozás alatt alvó zsidót.** Debrecenből jelentik, hogy az itteni bíróság 75 Pengőre és a költ ségek megfizetésére ítélte Fekete Dávidot, mert szombaton a Tóra felolvasása idején a templomban alvó állapotban erősen horkolt és ez által az Istentiszteletet zavarta. A bíróság a rabbinátustól kért véleményt előzetesen, hogy a zsidótörvények szerint szabad-e az imádkozás ideje alatt a templomban aludni. A megbüntetett az ítélet ellen felebbezett.

— **Palesztinai eszrogok érkeztek Budapestre.** R. Jechiel Katan Klein Jeruzsálemből megérkezett válogatott szép eszrogokkal. Október első napjaiban megkezdte a Múlt és Jövő annak szétküldését. Minden híthű zsidónak kötelessége palesztinai eszrogot venni, hogy ezáltal támogassa a Jeruzsálemben színlődő zsidó hitestvéreit. A rendelkezéseket kérjük a Múlt és Jövő kiadóhivatalához Budapest, V. Vadász-u. 11, telefon 199—55, beküldeni sziveskedjenek.

— **Hitlerék birodalmi elnökjelöltje — zsidószármazású.** A német acélszakosok vezéréről Dusterberg-ről irtózatot dologok sülték ki. Dusterberg, mint emlékeztetés, a német nemzeti párt elnökjelöltje volt Hindenburggal szemben és jelenleg a legnagyobb katonai antiszemita formáció vezére: nos, ez a Dusterberg unokája egy Ábrahám Zélig nevű zsidónak, aki 1824-ben Páderbornban halt meg május 14-én, elnöke volt az ottani zsidó hitközségnek. Felesége Casparis Ráchel volt, unokájuk pedig a német antiszemita vezére, Dusterberg ezredes. Az ezredes a megdöbbenő leleplezés hatása alatt azonnal beadta lemondását összes állásairól. Most fog eldőlni, milyen sors várakozik rá, aki nagyszüleit ilyen könnyelműen választotta meg.

Görbe tükör

Az elesett zsidó katonák

Németországban még mindig sok vitára alkalmas a világháború. A vitáknak nem az a nyege, hogy megállapítsák a háború indító okait, hogy megbélyegezzék a világmérszárlást, hanem sokkal fontosabb dolgok körül folynak a hírlapi csaták. A kérdés az, hogy hány zsidó szolgált a német hadseregben és ezek közül hányan hagyták ott a fogukat a haza és a nemzet nagyobb dicsőségére. A vitában mindig viszi el a pálmát, aki a legtöbb hullát mutatja fel. A nemzeti szocialisták így a szegény „még dicsősült” honfitársaik emlékéből nagy peccenyét sütnek és éltetik a megboldogultakat. Természetesen mindez csak azért, hogy ezzel a nagyobbat üthessenek aztán a zsidókon. A német zsidóság sem hagyja azonban magát és előőrököl is halottaival. Szomorú tragikomédia ez, nem lehet még sem tűrni a rágalmak és aljaságok áradatát, melyekkel a náciok a zsidóságot megbélyegzik. A német zsidóság által kiadott statisztikából megtudjuk, hogy 12.000 német zsidó katonát ejtette el a világháború alatt. A hivatalos nyilvántartás ugyan „csak” 10.060 elesett katonát jegyez fel, ezek azonban azok akik szabályos csatározások alatt hulltak el, természetesen azonban beleszámítva az eltűnt zsidó katonák is. Az elesett német zsidó katonák közül 322 tiszt is van. A statisztika feljegyezi még, hogy 168 zsidó repülő teljesítette a háború alatt szolgálatot, melyek közül 37-en hősi halált haltak. Ime ilyen szomorú adatokkal kell védekezni a német zsidóságnak Hitler uszításai ellen.

Hitler, mint történelemmagyarázó

A nemzetiszocialisták hivatalos organuma a „Völkische Beobachter” cikket közöl „A horogkereszt Judenburgban” címmel. A cikk történelmi visszapiantásokat vett Judenburg történetére. Megtudjuk, hogy Judenburg nevét ottan nyerte, mert sok zsidó lakott a középkorban ott, akik teljesen leakták igazni a keresztény lakosságot. A legnagyobb terrort gyakorolták keresztények fölött és egy zivataros éjjelen a szefogott Judenburg zsidó lakossága, hogy legyilkolják a város keresztény polgárait. Igen, de megneszelték ezt a keresztények és mit tettek erre? Másnap éjszaka ők mérszárolták a zsidó lakosság kétharmadát. Ennyit ír a Hitler lapja Judenburg történetéről, ahol most teljesen a nemzetiszocialisták kezében van a hatalom. Történet után pedig következik a logikus következmény: így kell mindenkinek elbánni a zsidókkal. Milyen kár, hogy Hitler a politikai karrier helyet nem választja inkább a történelmi tudós szerepét. Ezzel a felfedezési szeniálitással igazán sokra vihetné...

A zsidó Hitlerék

Nem is csodálkozunk, ha abban az őrtélemezőben, ez az újabb örület is kitermelődött. Megalakult a zsidó hitleristák pártja, amelynek egyik vezetője felhívja a német zsidóságot, hogy a legközelebbi választásokkor a nemzetiszocialista pártot adja le szavazatait. A mozgalom vezetője dr Neumann névre hallgat és nem akar kevesebbet, minthogy ő is bekerüljön a történelembe Hitler mellé. Hogy dr Neumann ur normális a kétségtelen, de az is bizonyos, hogy ez biztosítja számára az utat legalább, ha nem is a zsidóság felé, de a nemzetiszocialisták felé. Az új párt megalakult és működik. Dr Neumann ur tehát már nincs egyedül, követői is vannak... Pártideológiájuk szerint egyedül csak Hitler mentheti meg Németországot... Amikor azonban, hogy Hitler a dr Neumannok véres kán keresztül akarja megmenteni a német birodalmat, a zsidó horogkeresztesek elfelejtkeznek. Őrület. Hitler fog elsőnek beléjük rugni és a zsidóság csak sajnálkozó megvetéssel tekint rájuk...

Iskola akatáskát, bőrdönt és ridikulóket legolcsóbban csak

Hartmann

lerakatában vehet.
Oradea, Strada Reg. Ferd. 1.

(Folytatás a 4-ik oldalról.)

akárki kerül oda főrabbinak, lesz egy kicsi, hangos ellenzéke. Ami általános zsidó szeméremből egyáltalán nem kívánatos. Plakátok is mentek meg elutazása napján a jeruzsálemi utcákon, amelyek közeli visszajövetelét jelzik. Ez az objektív tudósítás és mert semmi tenakcia nem vezette tollunkat, mindenki úgy alhatja meg véleményét, ahogy akarja.

HETI GLOSSZÁK

A mi kicsinyes testvéreink

Az ünnepi áhitat csendjében talán nem szánna már erről írni. De mert később aktuálitáveszt, meg kell írjuk. Annál is inkább, mert kötelességünk népünk hibáira is rámutatni. Sokszor megdöbbenően állunk meg a zsidók közéleti képessége előtt, gyakran meg lesújtottan tapasztaljuk, hogy bizony-bizony a kicsinyességnek is számtalan példájával találkozunk. Most a nagy ünnepek előtt, a templomülések híhetetlen vásári hangulat uralkodik. Tudjuk és elismerjük, hogy nehezek a viszonyok, de amikről vitt teli kosarakat látjuk, vagy a kávéházak feketekávé-fizetését, vagy a mozijegyek árát, akkor sehogysem megy a fejünkbe, hogy egy egész évre szóló templomülésnél mennyire krajcároskodnak sokszor olyanok, akiknél az 50 vagy 100 lei mégsem játszik oly nagy szerepet. Valahogy kivész az együttérzés a közönség iránt. A templomülések bérbeadásánál meglepő, hogy mily kicsinyesek tudnak lenni a zsidó testvéreink. Furcsa volna, ha arra hivatkozoznánk, hogy az intézmények fenntartása, templomok rendbentartása, világítása, az előadók pénzét emésztik. Ezt tudni minden zsidónak. Hát miért kicsinyeskednek ennél? Most már túl vagyunk ezen is. Milyen lapszám előfizetőink kezébe kerül, már történt az ülések kiváltása. De kötelességünk megemlíteni a jövőre nézve, hogy nem lehet és nem szabad annyira krajcárosnak lenni, akkor, ott és ott, amiknek, akiknek erre semmi okuk nincs. Egy hiba ez testvéreink részéről, de reméljük, az ünnepi áhitatban, hogy egy év múlva, az Ur megengedi ejérnünk, már sokkalta nagyobb szívvel fogunk adni és ami szintén kívülről fontos, jobbak lesznek anyagi viszonyaink is, nem lesz ily nagy nyomorúság zsidó testvéreink között s könnyen fognak tudni álmaikat, a klajl érdekében.

Alapszabály módosítás

Általános vélemény a legtöbb hitközségnél, hogy demokratizálódni kell minden vonalon és először a hitközségi választói jogot kell kiterjeszteni, hogy szóhoz jusson a zsidóság minden tagja. Legaktuálisabb ez Nagyváradon, ahol az alapszabály hitközség vezetősége most foglalkozik a kérdésrel. Megkérdezték a választói jog kiterjesztését, hogy a nagy választói jog kiterjesztése érdekében, a demokrácia és a zsidó évezredes etika nevében, amikor nem hallgathatjuk el kritikánkat, hanem szemben, kik a választói jog aktív és passzív gyakorlását, egyszerre korlátlanul kiterjesztésére szándékoznak. Nem lehet és nem szabad nyugodt fejlődés érdekében ezt a jogot kiterjeszteni, mert ez feltétlenül ártalmas volna a hitközségnek. Haljatszanak olyan emberek, amelyek „minden zsidónak” megakarják adni a szavazati jogot. Ez jóra nem vezet. Inkább, mert aki a tömegpszichózis elterjedését ismeri, az jól tudja, hogy politikailag iskolázott elemek jogokhoz jutván, könnyen a demagogia járszallagjára kerülnek és tennének, ami szöges ellentétben volna az általános zsidó tradíciókkal és ellentétben a nagyváradai hitközség évszázados tradícióival. A tömegek egy részét hazug jelszavakkal elvezetik egyesek, akiknek legfőbb céljuk a zavarosban való halászás. Éppen ezért a jog kiterjesztése mellett, óvatosan előrehajadni és megtalálni azt a mértéket, amelynél még nem jelentkezik a jogkiterjesztés veszélyes hatása. Ennek jegyében kell összeálljon a bizottság, amely a kérdéssel foglalkozik és meg kell határoznunk, hogy megtaláljuk majd azt a mértéket, amelynek elérését valamennyien szükségesnek tartjuk.

Harcok a Kamarában

Nagyon helyes az a taktika, ahogy a Zsidó Párt parlamentterjei dolgoznak. Nap, mint nap olvassuk és halljuk, hogy hol az egyik, hol a másik képviselő szót kér a Kamarában és az ország közvéleménye elé viszi az általános sérelmeket és főképpen a zsidóságot. Dr Fischer József például erősen kikelt a módszer ellen, ahogy a zsidóságnak járó állampolgárságot kezelik. Minden felekezettel megkapta már járandóságát, de a zsidóságnak még a muft évről is benn van. Ez olyan költségvetési tétel, amelyre fedezetnek kell lennie, ahogy van minden egyébre s ha megszüntették annak idején — jegyzi meg dr Fischer is — akkor fizessék is. Hiába handabandázik Cuza és próbálja ettől is eljutni a zsidókat, nagyon helyesen jegyezte meg Pop Csicsó elnök, ha elfogadják a zsidók adóját, akkor meg kell adni azt is, ami jár nekik. Hát ha még azt is elmondta volna dr Fischer (lehet ugyan, hogy megígérte), hogy milyen kis hányadát kapja a zsidóság annak, ami törvényesen és procentuálisan megilletné. De ha nem adják a megfelelőt és ami jár, legalább adják azt, amit már megszavaztak. Nem kell hagyni nyugvóponttra jutni addig a kérdést, amíg a számtalan intervenció eredménytelennem jár. Reméljük, hogy erélyes és egyöntetű fellépéssel mégis sikerül kiverkedni ezt. Pláne sikerülni kell ezért is, mert amint látjuk a Kamarai képviselők e kérdésben is hivatásuk magaslatán állnak és erélyesen követelik jogainkat.

Brisz-Milo egy bukaresti gazdag zsidónál

Minap a kamarában azt mondta egy cuzista képviselő, hogy Románia a szegény parasztok és a gazdag zsidók hazája. Sajnos ez egyáltalán nem igaz. Mert bár abban nem kértünk, hogy a parasztok szegények, de hogy a zsidók gazdagok, az már egyáltalán nem igaz. Viszont az annál igazabb, hogy a szegény parasztot agyonkonvertálják, a zsidókat agyonvezélik, a különféle adókkal és egyéb személyes és vagyoni inkvizíciós eszközökkel.

De mert a zsidóknak nagyjából rosszul megy, még nem jelenti azt, hogy valóban nem létezne már gazdag zsidó Romániában. Ha Blank Arisztid, aki már mellesleg csak negyed zsidó, tönkre is ment, azért még például Goldberg vasgyárosnak Bukarestben nem kell rosszul menjen. Kopogjuk le, hogy hála az Urnak, még vannak gazdag emberek széles ez országban. Most például ennél az említett gyárosnál egy Brith Miló volt, amelyen a haut finance és ismert híres politikusok egész raja vett részt. Lukullusi lakoma fogadta a vendégeket és a társaság, amely ezen a rituálén résztvett, azt jelentette, hogy van még pénz egynemely zsidónál és ha van pénz, megvan az a bizonyos megtiszteltetés is. Amely ezuttal egy arra érdemes kiváló és minden jótékonyaságban a maga részét bőven kivevő bukaresti előkelő nagyiparost ért.

Ezt annál nagyobb elégtétellel állapítjuk meg, mert örvendünk ha egy cuzistának igaza is van, ha csak kisrészben is. Eszünkbe jut az az anekdóta ennek kapcsán, amely szintén Bukarestből indult el hódító körútjára. Egyik előkelő bukaresti zsidónak nagy palotája van a Calea Victorián. Történetesen ennek a palotának homlokzatán egy óriási kampókereszt ékeltelenkedik. Megkérték, az illető barátai, hogy vegye le, miért legyen a házának homlokzatán egy oly szomorú emlékeztető jelvény. Mire a boldog háztulajdonos imigyen válaszolt: Dehogy veszem le! Dehogy! Legyen csak enyim a palota és övék a kampókereszt.

És ahogy ő mondja — neki van igaza.

Cuza szégyene

A román parlament igen gyakran szolgál kitünő vigjáték anyaggal és sűrűn bukkannak fel a humorista tollára való groteszk helyzetek. Talán nem is kell külön megjegyeznünk, hogy a nagy bohóc szerepét mindég Cuza professzor vállalja és megelégedetten dörszöli kezeit, amikor a képviselői padosrok közül felécsap a megérdemelt kacaj. Legutóbb azonban Cuza kissé kiesett a szerepéből és a felharsanó nevetés elszápassztotta ősz ábrázatát... Röviden az történt, hogy Negura liberális képviselő tiltako-

zott az „I. C. Bratianu R. T.” hatósági bejárása ellen. Mihalache belügyminiszter azonban ki jelentette, hogy a bejárástól nem tekinthetnek el, mert egy rágalmozó piszkos dolgot követett el a részvénytársaság körül és e rágalmozó miatt kénytelenek — sajnos — a bejárást végrehajtani...

Mihalache szövege és szavai miként a szökkelő ár, úgy rántották fel a professzort egy ültő helyéből. Kétszer használta a belügyminiszter e szót, hogy rágalmozó és ki lehet az, kerek e világban, aki rágalmoz, aki miatt egy keresztény vállalkozást be muszáj zárni? Zsidó!

Cuza tehát feltette a kérdést a belügyminiszterhez, olyan erellyel, hogy ez elől valóban kitérni nem lehetett. — Ki az a rágalmozó? — harsogta a professzor, ki az, mi is szeretnénk tudni!

A levegő forró volt. Vulkánikus erők táncoltak az erekben. Eltelt egy másodperc, újra egy, míg végül megszólalt Mihalache. Cuza úgy várta a szavát, mint ahogy egy ragadozó les a zsákmányra.

— A rágalmozó egy román, egy közülünk — hangozott a válasz és Cuza, mint egy kilyukadt luftballon úgy esett vissza az ülésére. A parlament most is kacagott, de a professzor any nyira lehajtotta a fejét, hogy hegyes szakállát is alig lehetett észrevenni.

Izraelita zene a pesti rádióban

Az elmúlt hét valamelyik napján a pesti rádió izraelita műsorral kedveskedett a hallgatók százazreinek. Ezért a pesti rádió igazgatósága csak dicséretet érdemel. Amit ő akart, azt jól akarta és nem tehet róla, hogy nem úgy sikerült. Évek harcai után helyet akart adni a zsidóság kívánságának is és az éteren keresztül százazrekhez közvetítette az izraelita zenét. És nem a zsidót. És hogy miért nem a „zsidót”, arról a magyar rádió igazgatósága igazán nem tehet. A pesti nagy hitközség főkéntora Lineczky Bernáth ur adta elő énekszámokat, az egyik operai tag, továbbá gordonka, hárfa és orgonaművészek közreműködése mellett. S Lineczky főkéntor urnak sikerült tökéletesen 100 százalékiig blamálni azt a művészetet, melyet a stúdió speakerje „óshéber melódiának” nevezett el. Ugyátszik a Sip-uccai méltóságos urak előzetes cenzuráján mehetett a műsor előbb keresztül, mert az, amit Lineczky főkéntor ur előadott minden volt, csak zsidó nem. Ha a héber szavakat nem hallottuk volna, nyugodtan rámondhattuk volna, hogy a Bazilikából éneklő a kórus az „Ita missa solemnis”-t vagy az Egyetem-téri templomból a női kongregáció énekkara adja elő az „Ave Maria” c. zenekölteményeket, vagy mondjuk a Kálvin-téri templomból a református Iparosok Énekkara harsogja „Erős várunk nekünk az Isten” c. vallásos himnuszt. Ezek mind nagyon szépek lehetnek, de mindegyik csak a maguk helyén. Hogy jönnek ahhoz a mi „Mátoovi” vagy „Jigdál” vagy „Vsomru” imáink, hogy azokra Lineczky főkéntor ur a katolikus Ecce sacerdos melódiáját plagizálja reá? Vagy a főkéntor ur komolyan azt meri nevezni ósrégi hébermelódiának, amit pl. az Unszane Tokef szövegével énekel? Ezt csak a Dohány-uccának beszélje be a főkéntor ur, Kiakarok keresztelkedni Méltóságos urnak, vagy Hazaffy vagyok Kormányfőtanácsosnak s Izraelita vallásu magyar vagyok Vezérigazgató urnak, de nem nekünk akik tudjuk, értjük, hogy mi az ósrégi héber melódiá. Ha Dési Géza óméltósága hallotta ezt a rádióelőadást, nyugodtan merjük állítani, hogy komoly bosszúságot okozott vele a főkéntor ur és a műsortervező bizottság, mert Dési Géza még tudja innen Nagyváradról, hogy hogyan kell hangozni és hogyan kell sirni fájdalmasan, zokogni, szívbemarkolni és megejteni a héber melódiának.

Vajószínűleg az vezethette a sip-uccai méltóságosokat, hogy meg kell mutatnunk, hogy az istentiszteletünk és annak zenéje is ugyanolyan, mint a Bakács-téri katolikus templomé, vagy mint a Szegényház-téri görög katolikus templomé, hogy dokumentálhassák az egyházi zenével azt, hogy látjátok felebarátaim szeméittekkel és halljátok fületekkel, hogy semmi különbség sincsen még az egyházi zenében sem. Magyarán mondva szégyelte a Sip-ucca, hogy a rádióban az „Olénu” vagy a „Kolnidre” igazán zsidó örökös melódiái csendüljenek fel, mert hát ha a keresztények, akiknek füle az ilyen stilusu keleti zenéhez nincsen hozzászokva, nevetni

találnak a sziriai zeneszerzők művein. Ezért kellett hát az Unszang Tokfet egy református zsol-táros ima melódiájára elmondani, ezért kellett az Adon Aulomot egy „Veni-Sancte”-szerű keresztény izü melódiába foglalni.

Mi azonban innen tiltakozunk a héber zene ily megesufolása ellen. Ez nem zsidó melódiá, ez nem ósrégi héber ének, amit Lineczky ur előadott, az a keresztény istentisztelet egyházi zenéjének szolgái leamajolása volt. Keresztény embertársainkat arra kérjük, hogy a Lineczky-féle előadás után ne alkossanak maguknak fogalmat a zsidó melódiákról, ha ilyet akarnak hallani hűség és nem nagyképűsködő előadásban, ugy kérjük a rádió igazgatóságát, hogy engedje meg a sátoraljaujhelyi kántor, vagy a nyiregyházi zsidó kántor tartson előadást a rádióban az ő kis singerlijeivel és adják elő Olénut, a Dichenolást, a Lülefsakleonálás melódiáját és hasonló ilyeneket, mert ezek a hamisítatlan ósrégi héber melódiák. Lineczky ur ugylátszik nem főkántora a héber muzsikának, hanem fókántóra.

Végül, hogy magáról az előadásról megfelelő kritikát mondjunk: Lineczky főkántor uron kívül rosszak voltak még: Kálmán Oszkár a m. kir. Opera tagja, továbbá a hárfaművész ur, a gordonkaművész ur, az orgonaművész ur és az egész kórus.

Az Erecjiszraéli eszrogért Fuchs Benjámín főrabbi felhívással fordul Nagyvárad zsidóságához

Az egész világ zsidóságán végig hullámszik az idén egy akció, amely azt célozza, hogy a zsidók eddig használt görög eszrog helyett, palesztinai zsidó földművesek által termelt eszrogot használjanak. A zsidóság önmaga becsületét csapná arcul, ha a tavalyi szalonikii zsidó mézszárlás után még ragaszkodna a zsidó vértől csöpögő görög eszroghoz.

De még ha tulzott békülékenységünk megengedné is a görög gyümölcs használatát, kötelességünk palesztinai zsidó eszrogot vásárolni — itt jegyezzük meg, hogy létezik palesztinai eszrog, amely nem zsidó, hanem arab termelőtől származik, tehát éppen ugy bojkottálandó, mint a görög! — mert ezzel hathatósan támogatjuk Palesztinába dolgozó testvéreinket. Más népnél nem is kellene ehhez propaganda. Csak a zsidó népnek kell — gyakran hasztalanul — magyarázni, hogy helyesebb saját testvéreinktől vásárolni — pláne, ha egy szent micvehez szükséges termékről van szó, mint véreskezű elenségeinktől.

Nagyváradon az akció lebonyolítására egy az ifjuság különböző csoportjainak, ugymint a mizráchista, revizionista és agudista ifjuság képviselőiből összeállított bizottság alakult. — Ez a bizottság már eddig is szép munkát végzett. Érintkezésbe lépett az érdekelt kereskedőkkel, valamint a nagyközönséggel a sajtó, levelek és személyes érintkezés útján.

Igen jelentős eredménye a bizottság munkájának, hogy sikerült megnyerni az akció számára a nagyvárad orthodox zsidóság tekintélyes főrabbiját Fuchs Benjámint.

A főrabbi a következő felhívással fordul Nagyvárad zsidóságához:

Kötelességemnek tartom tisztelt hiveimet figyelmeztetni, hogy feltétlen megbízható kóser Erec Jiszrráél Eszrog minden tekintetben előnyben részesítendő a görög Eszroggal szemben.

A görög Eszroghoz ez évben is zsidó vér tapad!

Az ilyen Eszrogot, ha feltétlenül megbízható kóser Erecjiszraéli Eszrog kapható, zsidó ember nem használja. Fuchs Benjámín főrabbi.

Reméljük hogy a főrabbi ur felhívásának meg lesz a kellő hatása és egyrészt a kereskedők gondoskodni fognak elegendő Erecjiszraeli Eszrogról, másrészt a zsidó közönség tudni fogja kötelességét és csak testvéreinktől származó eszrogot fog vásárolni. G. J.

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinok, külföldi fonalak
Schulhof Emilné
„Orient” Szövművészeti iskola
Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No. 17.
Vidéki rendelések utánvéttel gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Öltönyt, felöltőt és télikabátot eredeti angol szövethől
Öltöny 4000 Lei-től, Felöltő vagy átmeneti kabát 4000 Lei-től,
Télikabát 5000 lei-

Hackmayer uri-szabó Oradea Bémer-tér 3,
(villamos megálló)

Kihalóban van az osztrák zsidóság

Érdekes statisztika a világ zsidóságáról.

Bécsből jelentik: Ma amikor a zsidókérdés egyike a legégetőbb európai, sőt világproblémáknak, kettőzött érdeklődésre tarthat számot az a könyv, amely a napokban jelent meg a bécsi könyvpiacra. A könyv címe: „Ausztria 1932. évi zsidó évkönyve” és írói T a u b e s z Löbel és B l o c h Chaim. A könyvben a két zsidó író kimutatja, hogy az osztrák zsidóság kihalóban van s fokozatosan csökken a zsidó lakosság száma. A statisztika megállapítja, hogy Európában 10 millió 39 ezer zsidó él. Ebből 3.2 millió Lengyelországban, 2.7 a szovjetben él és harmadik helyen áll Románia 1.1 millióval. Németországban 600 ezer, Magyarországon 480 ezer, Franciaországban 250 ezer, Ausztriában pedig 220 ezer zsidó él. Az egész világon mintegy 16 millió 252 ezer a zsidó lakosság száma.

Külön fejezetet szentel a könyv az osztrák zsidóságnak. Eszerint 1890-ben az osztrák birodalomban élők 138.564 zsidó, a lakosság 2.55 százalékát tette ki. Ez a százalék 1900-ban 2.87-re, 1910-ben 2.92-re emelkedett. Egészen 1923-ig tartott az emelkedés és ettől az évtől kezdve folyamatosan a csökkenés. A statisztika kimutatja, hogy a halálzási arányszám 1923. óta folyamatosan emelkedik, míg a születések száma egyre csökken. Miután pedig mindinkább növekedő a vegyesházasságokból származó gyermekek száma, mely nem kerül a zsidó hívők sorába, a meglehetősen pesszimista írók szerint a zsidóság Ausztriának pusztulásra ítélt elemévé vált. A könyv általános feltűnést keltett az egész országban.

SZŐRME
ÁRUK a legjutányosabb an
Leichner

Oradea, Str. Ep. Ciorgariu 4. Telefon: 773.

Szülők figyelmébe !!

ISKOLA IDÉNYRE fiu és lányka
Sweter, pullover kötött ruhák

és harisnya szükségletüket a legolcsóbban a

LONDON kötődében

Kossuth-u. 1. szerezhetik be, ahol a legdivatosabb kötött blousok méret után is a legszebb kivitelben készülnek.

Őszi ruháit kabátját, felöltőjét

már is **TISZTITASSA** ki **VÉGH**
vagy **FESTESSE** át

ruhahafestő és vegytisztító cégnél. Bémer-tér 2, Telefon: 2-17. Liliom-u. 5.

Parókát minden formában leg-
szebben és legolcsóbban készít Heymann mozi udvarban levő fodrászat. Bul. Reg. Ferdinand 3
Paróka fésülés Paróka fésülés

E Z Ü S T menorák Harang
gyertyatartók, védjegy-
serlegek,
evőeszközök,
templomi kegyszerek,
bármily művészi kivitelben
legolcsóbb árban.
G y á r t á s a és eladás

„TACAMUL”

e z ü s t á r u gyárban
CLUJ, Str. Gen. Neculcea (Kornis-u. 6)

A vese, hólyag, epe gyomor-
bántalmak egyedüli biztos
gyógyszere a

PAPTAMÁSI

„Lithynia”
GYÓGYVIZ

Kapható mindenütt.

Központi lerakat: **O R A D E A**,
Str. N. Filipescu 23. Telefon: 176

Figyelem! **Figyelem!**

Ha elegánsan és olcsón akar öltözködni
az őszi szezon alkalmából
keresse fel

J. ROSENFELD
URISZABÓ CÉGET

Rimanóczy-u. 2. A rezi lényeges csök-
kentése folytán módomban van a leg-
olcsóbb árakkal a legkényesebb izlés
is kielégíteni.

Prima Societate de Autobuse S. A.

Az autobusjárat
Oradea—Cluj között

megindult és jár
mindennap rendszeresen.

indul: Oradeáról Piata Unirii, Fekete sa spala-
tától délután 3 óra 30 perckor

indul: Clujról a Főposta melletti autóbusszálló-
mástól minden reggel 6 órakor.

Viteldij: Oradea—Cluj vagy Cluj—Oradea 2
lei, returjegy 360 lei.

Fentartott helyek telefonon 375 szám megrendelhetők
Kényelmes utazás. Elsőrendű üzembiztos autóbusszok

zörmevásárlás bizalom **bizalommal** csak **Keszner** áruházban vásárolhat ORADEA Avram Iancu 8. (Kossuth-u.)

Wézel Albert, a Központi Iroda elnökének ünnepi szózata Erdély orth. zsidóságához

Érdeklődés a zsidó iskolák számára készült olvasókönyvek

A múlt héten Bukarestből hazajövet alkalmom volt Wézel Albert tordai főrabbi ural, az Iroda Elnökével, ki szintén onnan hazajött, a vasuti kocsi egyik fülkéjében aludni.

Kérdésekre, mely közügyek elintézése végett ezen Bucuresti utjára, szives volt következőekben válaszolni:

A jelenlegi kormány végleges kinevezésénél külföldön tartózkodtam s így csak hazatérésem után volt alkalmam a miniszternek és a Közoktatás- és Kultuszminiszternek üdvözölni. Elsősorban ez vezetett a főszóba. A minisztereken kívül az államtitkárokat és szakreferenseket is felkerestem. Nevezetesen urak a legszívveléesebb módon fogadtak és szívesen a legmesszebbmenő előzékenységgel lettem részesülve. Viszonozni akartam egymással Hatiegan erdélyi miniszter ur látogatását is, ki engem már hetekkel ezelőtt Clujba meglátogatott.

Felkerestem a Hadügyminisztert is, hogy személyesen is interveniáljam a zsidó katonákra a közelgő ünnepekre való szabadságuk ügyében. Ő azonban távol volt s így írásban kértem azt és kilátásba helyezték az engedélyezését.

A Kultuszminiszteriumban több aktuális ügyben tárgyaltam az illetékes referensekkel. Közülük voltak oly ügyekben is, melyek a hitközségek anyagi érdekei előmozdítására szolgál-

A szeszmonopol igazgatóságánál is eljárásom volt, hogy zsidó lakta vidékeken a közforgalom számára ecetgyáraknak, stb. ne borszeszt használata zsidók részére tudvaleg rituális okok miatt tiltva van, — hanem borszeszt utaljanak ki, eredménnyel.

A szombati iráskényszer ügyében szintén tárgyaltam Gusti Kultuszminiszter és Petre I. államtitkár urakkal s felhívtam figyelmüket a már korábban benyújtott memorandumra, melyben alapos részletezéssel kimutattam, hogy Európa jóformán valamennyi államban ezen ominózus ügy — részben már évtizedek óta — rendezve van. Azon rendeletek, melyek maira hivatkozva és sok esetben a hivatalos lapokon azon számainak eredetijét csatolva közzéadták.

Nevezett urak ígérték, hogy a közeli jövőben foglalkozni fognak ezen kérdéssel s a legelőször majd kitalálnak annak kedvező megoldására.

Neheztelésemet kell ezuttal kifejeznem, mert azon rabbik és rabbijelöltek fölött, kik az előző nyomatékos felszólításom dacára nem jelentkeztek vizsga letétel céljából. A nagy kitűzött rabbivizsga is azon egyszerű okból fogva maradt el, mivel nagyon gyér számú jelentkeztek. Ezek most már a legkomolyabb ki vannak téve annak, hogy őket könnyorvántul bevonultatják. Kilátásba van helyezve, hogy még egy utolsó, de egész rövid terméki készíthető a vizsgára való jelentkezés, melyet siker esetén hirlapok útján közzé fogok.

A hitközségek hátralékos subvenciója tekintetében ugyancsak tárgyaltam illetékes he-lyekkel. Kedvező kilátásaim vannak reá, hogy bár az ország pénzügyi helyzete nagyon sűrű — ezen jogos hátralékos követeléseinket a kontemplált államkötvényekben, hanem pénzben utalják ki.

Legfőbb gondom mégis az — fejezte be bu-nyarom Wézel elnök ur, — vajha sikerülne a hitközségeink némelyikében dúló vizsálykodások megszüntetni. Az azokban immár vészes mértékben elharapódzott egyenlenségeket elsimítani és a lelkek békéjét egyengetni. Életem főbb

programja volt ez mindig s annál inkább ma, midőn az erdélyi orthodoxia vezetőjévé való megválasztásával megtisztelt. Koromat meghazudtolva, időt, fáradságot nem kimélve, éjjelt nappalá téve, étlen-szomjan és álmatlanul fáradozom hogy hűveimet szolgálhassam s megbízatásomnak eleget tehessek. Egyelőre azonban ezen vizsálykodások minden időmet és energiámat igénybe vették, úgyhogy bármily gyümölcsözőtő munkára alig maradt időm. Elég volt már a széthuzásból! Legfőbb ideje volna már az eddigi romboló munka helyett, az építő szer-kezést kezbe venni és mint más szomszédor-szágokban, tradicionális intézményeket létesíteni, a régieket feltámasztani és felvirágoztatni. Egy kis jóakarattal mindez nagyon könnyen lehetséges volna. Eklatáns példa rá a belényesi, zsidói, nagyenyedi és szászrégeni hitközségek, ahol, hála az Égnek és a hűvek engedelkenységének, és belátásának, a legszebb győzelmet az engedelkenységet és békét, sikerült az Irodának helyreállítani.

Remélni kívánom azonban, hogy a miként közelgő félelmetes napokban, mindenki magába szállva, bünei megbocsátásáért a Mindenhatóhoz esedezik, éppúgy felebarátjával szemben ő is megbocsátó és elnéző lesz

תורה וקדושתה

תורה וקדושתה

s az új év meghozza magával azt a hónót, melyet — minden más üdvös és jó mellett, — miként bölcsseink magyarázzák a „Bruchó“, szót.

A Központi Iroda elnöke ezúton is kívánja, hogy az erdélyi orthodox zsidóságnak elkövetkezendő évre legyen egy igazi:

כתובה וחתומה טובה (A)

— A szovjet hadjárata a Jomkipur ellen. A szovjet is megmozdult, mint minden évben, a zsidó ünnepek előtt és megkezdte hadjáratát — a Jomkipur ellen. Három szovjethivatal van az idén megbízva azzal, hogy ellenőrizze, vajjon az orosz zsidók tényleg megtartják-e a Roshasonót és a Jomkipurt. Minden szovjethivatal kötelessége ellenőrizni, hogy a zsidó munkások és hivatalnokok roshasonókor és jomkipurkor ne kaphassanak szabadságot. Az élelmiszerjegyek kiosztásával megbízott szovjet-szerveknek jelentést kell tenni azokról, akik az állami tilalom dacára Roshasonókor és Jomkipurkor templomba mentek. Azoknál szigorítás fog beállni az élelmiszerjegyek kiadásánál. — Így harcol a szovjet a Jomkipur ellen, de mi azt hisszük, hogy sem Hitler huligánjai, sem a szovjet kémei nem fogják legyőzni a Roshasonót és Jomkipurt.

— Minden zsidó választópolgár kötelessége figyelemmel kísérni a választói névjegyzéket, hogy azon fel van-e véve és ha nincs, úgy a bevezetést illetőleg azonnal meg kell tenni a kellő lépéseket. A belügyminisztérium utasította ugyanis az összes primáriákat, hogy a községi választói névjegyzék korigált névsorát, közszemlére függesszék ki, amelyen természetesen már a női választók is rajta vannak. Minden zsidó férfi és női választópolgár tartsa tehát elsődrendű kötelességének a választói névjegyzékbe való felvételezését, mert ezzel tartozik nem csak önmagának, hanem a zsidó közösség érdekeinek is!

— Uj román szépirodalmi lap indul Váradon „Maguri Noui” cím alatt. Egyes szám ára csak 3 lei lesz.

MENYASSZONYOK figyelmebe!! Vászonáru érkezett feltűnő olcsó árak mellett a Maradék Áruházba. Paplanok legolcsóbban kaphatók. Rimanóczy-ucca 1.

Megjelentek a zsidó iskolák számára készült olvasókönyvek

Régi sérelme a zsidóságnak nyert ezzel orvoslást. Dr. Goldstein Erviné az érdem, hogy a zsidóság egy olyan tankönyvet kapott, egyelőre elemi iskolai harmadik és negyedik osztálya számára, melyet mint a hivatalos tantervnek megfelelőt a minisztérium az összes zsidó iskolák számára aprotált, s amely egyszersmind a zsidó vallásos nevelés legmagasabb igényeit is teljes mértékben kielégíti. Már az által a tény által, hogy a zsidó gyermek tankönyvéből a számára idegen és neki lelki meghasonlást okozó vallásból merített képek és olvasmányok ki vannak küszöbölve, elérte a tankönyv a legfőbb célját.

Ezek helyett a nem kívánatos olvasmányok helyett a könyv az előirt bibliai anyagon kívül, számos gyönyörű zsidótárgyú olvasmányt hoz, melyek mind tartalmuknál, mind könnyű és szép formájuknál fogva megigéznek és igaz zsidó érzéssel töltik el a zsidó gyermeket. Altalában az egész könyv igen könnyű érthető és rövid olvasmányokból áll. A tanítók által eddig megszo- kott beosztást és amennyiben lehetséges volt ismert anyagot használ, hogy ezzel is könnyít- sék a szerzők az amúgy is súlyosan megterhelt kisebbségi tanítók munkáját. Nagy elismerés illeti azért a könyvek szerzőit. Román részről a filantrop érzéseiről és munkájából általá- nosan ismert kitűnő pedagógus Dna Ecaterina Dánt. A könyveket Sonnenfeld A. R. T. nyomta a tőle megszokott izléses és kifogástalan kiál- litásban. A könyvet mely minden igaz zsidó számára felbecsülhetetlen nyereség, főtiszte- lendő Fuchs főrabbi ur meleg ajánlással látta el. A nagyváradi orth. izr. leány- és fiúiskolák, többek között örömmel vették meg a könyvet és bevezették az iskolákban.

Ecefforgács - Holzspan
gyári árban kapható
Vámház-ucca 6.
ORADEA

VASÁRUK
legolcsóbb beszerzési forrása
nagyban és kicsinyben
FERRUM

vasüzlet ORADEA Nagypiac tér 8.
Telefon: 9-73. Gyári lerakatok!
„Euglebert” autogumi gyári lerakata

TAKARÍTÁSRA

festék-, lack- és keféarut
valamint a világhírű „Express”
poloskairtót és „Express”
Magasfényt, mely butorát
ujjára varázsolja; legolcsóbban
csak **STERN S. ENDRE**

kefégyáros és festéknagy-
kereskedőnél szeresheti be
ORADEA

Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 10
Telefon 578 Telefon 378

HIRDESSZEN A NÉPUNKBEN!

RÖVID HIREK

69

RIGA. L. Fischmann az ismert rigai zsidó politikus és pedagógus 70 éves korában elhunyt. L. Fischmann már a cári időkben is aktív harcosa volt a zsidó követeléseknek és egész életében a zsidóság mozgalmainak vezetése élén állott.

MOSZKVA. Teljes erővel folyik az egész Szovjet Unió területén a vallásellenes propaganda.

KAIRÓ. Mohamed Aly Alouba Pascha közölte, hogy a második mozlim kongresszust Kairóban, 1933 őszén hívják össze.

TEL-AVIV. Bnei Brak kolónián a rendőrség 5 zsidó munkást letartóztatott, akik sztrájkba léptek és sztrájkra hívták fel a többi munkásokat is az alacsony munkabér ellen.

JERUZSALEM. Az arab executive 16-án nyilvános uccai gyűjtést rendezett egész Palesztinában, hogy megakadályozhassa az arab földeknek zsidó kezébe való jutását. — Hivatalos statisztika szerint Palesztinában ezidő szerint 3313 amerikai állampolgár él.

BÉCS. Megalakult a zsidó frontharcosok szövetsége, mely máris több ezer tagot számlál.

GENF. Szeptember 7-én kezdetét vett új népszövetségi ülésnek elnökének, H. Jagues Kunstenaar schweizi zsidó politikust neveztek ki.

ZÜRICH. A schweizi katolikusok hivatalos organuma, a „Neue Züricher Nachrichten”, követeli, hogy a kormány ne engedélyezze az ország területén a nemzetiszocialista szervezkedést.

BERLIN. Hans Goslar miniszteri tanácsost mint ismeretes 13 éves szolgálat után, a junker Papen kormány rendelkezési állományba helyezte. Hans Goslar a sajtófőnökségnél volt beosztva és sok szolgálatot tett a német sajtónak. Most elhatározta, hogy átvesszi néhány külföldi és berlini lapnak képviselőt. A berlini lapok üdvözlözik ez alkalommal a „jó kollégát”, és sok szerencsét kívánnak neki. Hans Goslar mint ismeretes a német mizrachi mozgalomnak egyik kimagasló egyénisége.

DETROIT. A detroiti zsidóság körében igen szépen fejlődik a palesztinai mozgalom. 65 zsidó család együttesen vállalkozott arra, hogy a K. K. L. földjén egy kolóniát létesítsenek, amelynek a kiadásait teljes mértékben fedezik.

GENF. „La Tribune d'Orient” közli, hogy rövidesen összehívják az Európában élő muzulmánok konferenciáját.

MADRID. Megirtuk, hogy a spanyol parlament a cordovai zsinagógát visszaadta a zsidóságnak. A köztársasági kormány most megsemmisítette a parlament határozatát és így a cordovai zsinagóga nem jut a zsidóság tulajdonába.

UNGVÁR. A kultuszminisztérium felhívására több kárpátországi hitközség elhatározta, hogy a szlovenszko-i orth. irodával egységesen foglalkozik az új hitközségi törvénytervezettel, amelyet együttesen terjesztenek fel a minisztériumhoz.

VARSÓ. A közeli nyaralóhelyen, Zakopenen, amely egy zsidó építő részvénytársaság tulajdonában a lengyel huligánok súlyos rombolást végeztek. A nyaraló összes lakosságának ablakait bezúrták. A támadás éjjel történt és az ablakokon behatoló kövek több alvót súlyosan megsebesítettek.

Ezüst

menorák, gyertyatartók és karosgyertyatartók, serlegek, templomi kegyesrek bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban. **Aranyozás és ezüstözés!**

Pospischill

Oradea, Szent László-tér 12.

FÉRFIÖLTÖNYHÖZ olcsón akar jutni? — Most van alkalma a Maradék Áruházban beszerezni. Rimanóczy-u. 1.

A biatorbágyi merénylet utolsó epizódja

Budapest. Idestova egy éve annak, hogy Biatorbágyon katasztrófális robbanás történt és 23 ember vesztette el az életét. A robbanás Ros-Hasana első napján történt és egyetlen zsidó sem volt az áldozatok között. Az antiszemita sajtó azonnal megragadta az alkalmat, hogy zsidóknak tulajdonítsa a szörnyű tett elkövetését, és Európa szerte megindult az antiszemita sajtókampány a „zsidó tömeggyilkosok” ellen. A robbanás színhelyén a rendőrség állítólag egy cédulát is talált, amelyen a robbantó kommunista szellemű vádiratban írták a kapitálisták ellen. Az írásszakértők megvizsgálták az üzenetet és megállapították, hogy az egy Leipnick nevű zsidó kommunista írta. Ezt a véleményt Szontagh Emil írásszakértő adta, míg Fischhof Gyula zsidó írásszakértő határozottan állította, hogy az írás nem Leipnick kezétől származik. Az antiszemita sajtó ezt újra arra használta fel, hogy Fischhof ellen intézzen támadást, aki menteni akarja a zsidó Leipnickot. Röviddel ezután fogta el a bécsi rendőrség Matuska Szilvesztert, aki beismerte a biatorbágyi merényletet. Fischhof Gyula írásszakértő rágalmozás miatt beperelte Szontagh Emilt és dr. Kapy Rudolf újságírókat, kik együttesen vezették Magyarországon Fischhof ellen a sajtókampányt. A magyar törvénytörvények a napokban tárgyalta az igen érdekes sajtóper és a rendelkezésére álló adatok alapján mindkét vádlottat 100—100 pengőre ítélte Szontagh Emil az ítélet elleni felháborodásában aktatáskáját a bírói asztalhoz csapta, amelyért újabb 200 pengő büntetést kapott.

MOZI

SZINHÁZ MOZGÓ HETI MŰSORA:

Péntektől: JACK A HASFELMETSZŐ.

HEYMAN SZINKÖR MŰSORA.

Péntektől a szezon egyik legkimagaslóbb eseménye: A CSÓKATASSÉ. Eggert Márta, Slezák Leo, Max Hansen volt osztrák-magyar tiszt teszi hangulatosá ezt a filmet.

Hasznos tudni,

hogy **Schmidthauer**

természetes **Ismándi**

keserűvize, az elrontot gyomrot 2—3 óra alatt rendbe hozza.

Utasítás minden palackhoz mellékelve Kapható mindenütt!

A legszebb

zománccfényű gallérokat tisztítja

KLEIN gőzmosóda

Str. Vlașuța 4. (Szent János-ucca)

Zsidó iparosok, kereskedők figyelmébe

Házilag előállíthat különböző fontos kereskedelmi cikket, mint:

Kékitő	Parkettpaszta
Cipőcrém	Tinta
Sütőpor	Fém tisztító
Padlólack	Vaniliás cukor
Politurlack	Ruhafesték

Sósorszesz

és még sokféle más vegyszereket, melyekhez az összes szükséges anyagokat ingyenes utasítással szállítjuk.

Ullmann József és fia

Vegy- és Festékárú Import Telefon 677

ZSIDÓ HUMOR és történetek nagyjainkról

69

JELENET A SZATMÁRI FRONTRÓL.

A szatmári hitközségi választáson az ablakaiba és a bérkocsik bakjain fehér zászlók voltak, amelyekre nagy betűkkel volt felírva: „Áskenázok elnökjelöltjének neve: Guth.”

Az egyik csendes szemlélő megjegyezte nagy zászlóforgalomra:

— Ha most sem lesz jó, akkor soha. Én örökösen azt hallotta az ember mindent: hogy: schlecht (rossz). Most már a béke zászlóit hordják körül a városban, amelyek hirdetik, hogy: guth (jó). Most már minden lesz.

*

A BOLOND TASZITÁSA.

Reb Chajim iskolájában szokásban volt, hogy a figyelmetlen tanulókat a sarokba állították. Az egyik tanuló már félórát nyomta a sarokba, amikor a melamed ismét az asztalhoz szólította. A fiú azonban hallgat és megmozdul.

— Süket vagy — kiabálja újra a tanító.

A fiú azonban állhatatosan tovább hallgat és meg sem mozdul. Ugy áll a sarokban mint egy oszlop. A tanító dühös lesz és a gallériára fogva igyekszik a fiút visszavinni. A fiú minden erejével védekezik és nem akar mozogni. A melamed erre mindkét kezével megragadja a fiút, aki hangosan kacagni kezd.

— Mit röhögsz bűdös kölyök? — mérgesen kiabálja a tanító. — Talán a bolondság taszítja? (Zsidó szólásmód: Der Nár stipt dich?)

— No nán — röhögi a gyerek — tanító egyedül megyek?

*

A DOBOGÓ ÉR.

Rabbi Móse Efrajim, Bál Sém unokája nem szivlelte a lengyel chaszideusokat, mert hallotta, sokat sanyargatják magukat, ahelyett hogy testük a lélekkel együtt Isten szolgálatát olvaadna fel. Rabbi Ejimelech halála után tanítványa, Rabbi Mendel elzarándokolt Bál Sém unokájához, hogy megkérdezze: méltó-e a mester örökségére?

De Móse Efraim, mikor megtudta, hogy lengyel chaszideus áll előtte, hűvösen reagált. Rabbi Mendel arca elsápadt a szégyentől, szeme babonás fényben csillogott.

A gazda észrevette, hogy nem közönséges emberfia áll előtte s ezért barátságosabb arccal kérdezte meg: volt-e már caddiknál? Én dicső mesteremnél, rabbi Elimelechnél tanultam — lelte önértetesen rabbi Mendel.

— Ugy? — szólta Móse Efrajim — akkor tán megmondhatnád, mi volt a legcsodálatosabb ebben a csodálatos férfiuban. Kíváncsi voltam feleletre, mert azt hitte, hogy ez a jelkes, fia chaszideus bizonyára valami csodatételről beszélne.

— Mikor boldogult mesterem imádkozott és Isten félelmességének szemléletébe volt elmerülve, láttam, hogy erei megfeszülnek, keze nyílnak mint a kötél. De láttam azt is, hogy az ér a fül mögött, amely a világon semmitől sem fél s csak a halál percében rezdul meg, nap-nap után — hangosan dobogott...

Rabbi Efrajim sokáig hallgatott, aztán megszólalt:

— Ezt fiam, magam sem tudom. Te láttad én elismerlek téged..

*

TEL-AVIVI JELENET.

Ruben: Tegnap majdnem találkoztam apáddal...

Simon: Hogy-hogy majdnem?

Ruben: Apád a 13-as számú rendőr Avivban és én találkoztam a 12-es számúval.

Engel פנסיó Pensió Crikvenicán

Az ünnepek alatt is és egész télen nyitva marad. Kitűnő téli üdülőhely! Most jöjjön az enye klímára egészségét, tüdejét rendbe hozni! Kérjen prospektust!

Tipografia CICERO könyvnyomda, Oradea Str. Principele Mihai (Gerlezy-u.) 2.